

BEOORDELINGSRAPPORT

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Voeding en Diëtetiek
voltijd, deeltijd

De Haagse Hogeschool

De kracht van
kennis.

BEOORDELINGSRAPPORT

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Voeding en Diëtetiek
voltijd, deeltijd

De Haagse Hogeschool

CROHO nr.34579

Hobéon Certificering

datum

20 april 2018

Auditpanel

De heer W.L.M. Blomen

Mevrouw. prof. dr. I.H.M. Steenhuis

Mevrouw J.L.M. Ruizendaal

De heer B. Agricola MSc.

De heer B. van den Reijen

Secretaris

De heer drs. G.W.M.C. Broers

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	5
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	7
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	33
6.	AANBEVELINGEN	35
7.	EXPERIMENT LEERUITKOMSTEN	37
BIJLAGE I	Scoretabel	39
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	41
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	47
BIJLAGE IV	Overzicht auditpanel	49

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	De Haagse Hogeschool
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	-
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	B Voeding & Diëtetiek
registratienummer croho	34579
domein/sector croho	Gezondheidszorg
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Science
aantal studiepunten	240 EC
afstudeerrichtingen	
locatie	Den Haag
variant	Voltijd, deeltijd
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	9 en 10 oktober 2017
contactpersoon opleiding	Mevrouw A.M. Scholten a.m.scholten@hhs.nl

2. SAMENVATTING

Inleiding

De hbo-bacheloropleiding Voeding en Diëtetiek (hierna ook aan te duiden als Voeding & Diëtetiek) leidt op voor het beroep van voedingskundige en diëtist en richt zich primair op voeding en gedrag in relatie tot ziekte en gezondheid. Afgestudeerden van de opleiding kunnen zich als zelfstandig diëtist vestigen maar ook werkzaam zijn in een gezondheidscentrum, ziekenhuis, verpleeg- of verzorgingsinstellingen. De ondersteuning en/of hulpverlening die zij daarbij bieden, kan preventief, curatief of palliatief zijn. Verder zijn diëtisten werkzaam op het terrein van voedingsbeleid, productontwikkeling en voorlichting of bij onderzoeksinstituten.

Onderwerp 1. Beoogde leerresultaten

De opleidingen Voeding & Diëtetiek hanteren een op landelijk niveau vastgesteld en inzichtelijk uitgewerkt opleidingsprofiel dat voor beide Haagse opleidingsvarianten geldt. De hierin opgenomen competenties zijn in overeenstemming met de eisen uit de wet BIG. De graadverlening, *Bachelor of Science*, is passend bij deze opleiding. Het auditpanel is positief over het feit dat de opleiding voor beide varianten twee competenties aan dit landelijk profiel heeft toegevoegd op het terrein van internationalisering en onderzoek. Tevens is sprake van een Haagse 'kleur' die invulling krijgt door aan te sluiten bij speerpunten van de onderwijsinstelling op de terreinen internationalisering, netwerken en wereldburgerschap. Het auditpanel stelt vast dat de opleiding zich richt op ontwikkelingen in het vakgebied waar een brede blik op het werkveld, ondernemerschap/netwerken en het beschikken over inzicht in en het toepassen van onderzoeksresultaten op het terrein van voedingswetenschappen nadrukkelijk gevraagd worden. Het auditpanel beoordeelt standaard 1 dan ook als 'goed' voor beide varianten.

Onderwerp 2. Programma

Bestudering van het huidige voltijd- en deeltijdcurriculum én het nieuwe curriculum laat zien, dat zij aansluiten bij de beroepspraktijk en dat de kennisbasis is verwerkt. Het is duidelijk gestructureerd en samenhangend waarbij de opleiding vier leerlijnen onderscheidt waaronder een integrale en een conceptuele leerlijn. Bestudering van het nieuwe curriculum laat zien dat de opleiding de competenties, leeruitkomsten, beroepsproducten en de niveau-opbouw per semester goed en op een duidelijk samenhangende wijze heeft uitgewerkt voor beide opleidingsvarianten. De opleiding kiest er voor om haar studenten op te leiden in de breedte en hen ruime keuzemogelijkheden te bieden in een richting waarin de student zich wil profileren. Een goed gekozen uitgangspunt dat aansluit bij een meer student-gecentreerde didactiek die hem een actievare rol toebedeelt bij de vormgeving van zijn leerproces. Studenten die het curriculum afronden, beschikken over de noodzakelijke kennis en inzicht in het vakgebied. De internationale ambities van de opleiding mogen nóg hoger. De minoren waaruit studenten kunnen kiezen en het honoursprogramma zijn divers en sluiten prima aan op de ontwikkelingen binnen het vakgebied en op de eisen van het beroepenveld. De opleiding houdt rekening met de beginsituatie van instromende studenten. Het auditpanel beoordeelt standaard 2 en 5 als 'voldoende' en de standaarden 3 en 4 als 'goed' voor beide varianten.

Onderwerp 3. Personeel

Het team docenten is goed toegerust, zowel wat de theorie- als wat de praktijkcomponent betreft, om de opleiding te verzorgen. Een deel staat met één been in de praktijk. Het kennisniveau bij hen ligt op een hoog niveau; meerdere docenten zijn gepromoveerd op een voor Voeding en Diëtetiek relevant vakgebied. Prima. Docenten beschikken verder over voldoende didactische vaardigheden. Het auditpanel is zeer te spreken over het feit dat de opleiding haar docenten in teamverband uitgebreid de gelegenheid heeft geboden en nog steeds biedt om (mee) te werken aan onderwijsvernieuwing. De werkdruk blijft daarbij wel een aandachtspunt. Het auditpanel beoordeelt standaard 6 als 'goed' voor beide varianten.

Onderwerp 4. Voorzieningen

De opleiding beschikt over goede faciliteiten die specifiek gericht zijn op voeding. De opleiding biedt haar docenten en studenten een *state-of-the-art* leeromgeving. De begeleiding van studenten is goed vormgegeven en functioneert adequaat. De problematiek rondom langstudeerders lost de opleiding op door docenten aan te wijzen die deze groep studenten intensief begeleiden. De informatievoorziening is doelmatig, evenals de voorzieningen voor studenten met een functiebeperking. Het auditpanel beoordeelt standaard 7 als 'goed' en standaard 8 als 'voldoende' voor beide varianten.

Onderwerp 5. Kwaliteitszorg

De opleiding hanteert een kwaliteitszorgcyclus die zij stelselmatig doorloopt en waarbij zij de voor haar relevante partijen betreft. Haar opleidingscommissie is eveneens nadrukkelijk bij de borging van de opleidingskwaliteit betrokken. De versterkte inzet van alumni bij kwaliteitszorg is nog een punt van aandacht. Het auditpanel beoordeelt standaard 9 als 'voldoende' voor beide opleidingsvarianten.

Onderwerp 6. Toetsing

De examencommissie overlegt periodiek met de toetscommissie over de naleving van het toetsbeleid door de opleiding. Door het tijdelijk minder goed functionerende faculteitsbureau levert de opleiding een extra inspanning om de toetsorganisatie te verbeteren. De toetskwaliteit is voldoende evenals de validiteit van de toetsen. Het auditpanel is positief over de nieuwe toetsvisie die de opleiding thans hanteert en waarbij de beroepspraktijk centraal staat. De opleiding heeft maatregelen genomen om de transparantie en de navolgbaarheid van de toetsbeoordelingssystematiek van de afstudeerwerken naar tevredenheid van het auditpanel te verbeteren. Het auditpanel beoordeelt standaard 10 als 'voldoende' voor beide opleidingsvarianten.

Onderwerp 7. Gerealiseerde leerresultaten

Het stage(eind)verslag, de scriptie en het eindgesprek geven studenten de gelegenheid om hun kennis en kunde te tonen. De stageverslagen beoordeelt het auditpanel als voldoende. De scripties laten een wisselend beeld zien waarbij (zeer) goede scripties worden afgewisseld door scripties die meer diepgang verdienen en waarbij de onderzoekscomponent nog een aandachtspunt vormt. De wijze waarop de opleiding het afstuderen inricht, de kwaliteit van de stageverslagen alsmede de kwaliteit van de scripties, leiden ertoe dat het panel standaard 11 als 'voldoende' beoordeelt voor beide opleidingsvarianten.

Algemene conclusie:

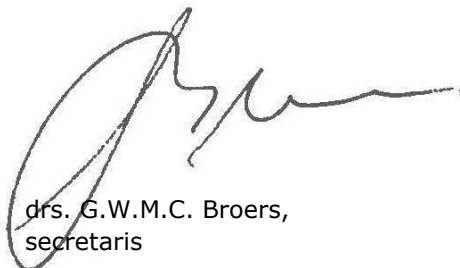
Gelet op het niveau van de afgestudeerden stelt het auditpanel vast dat de opleiding Voeding en Diëtetiek in de varianten voltijd en deeltijd haar ambities volledig waar maakt gelet op (1) de wijze waarop de opleiding een eigen 'kleur' geeft aan het landelijk opleidingsprofiel, daarbij aansluitend bij de speerpunten van De Haagse Hogeschool, (2) de studentgecentreerde didactiek, (3) de opbouw van het curriculum, (4) de goed geoutilleerde onderwijsambiance en (4) het deskundige team docenten.

Gelet op de beslisregels van de NVAO, beoordeelt het auditpanel de opleiding Voeding en Diëtetiek in de varianten voltijd en deeltijd van De Haagse Hogeschool als voldoende en adviseert zij de NVAO de opleiding te accrediteren voor de periode van zes jaar.

Den Haag, 20 april 2018

W.L.M. Blomen,
voorzitter

drs. G.W.M.C. Broers,
secretaris

3. INLEIDING

Voeding en Diëtetiek binnen De Haagse Hogeschool

De hbo-opleiding Voeding & Diëtetiek is een vierjarige paramedische opleiding die studenten opleidt tot de graad *Bachelor of Science*. Studenten kunnen deze opleiding, behalve op De Haagse Hogeschool ook volgen bij de Hanzehogeschool, de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, de Hogeschool van Amsterdam en het NTI. De opleidingen beschikken over een landelijk platform waarbinnen zij elkaar ontmoeten en overleg voeren over opleidingsspecifieke vraagstukken. De opleiding beschikt over een nieuwe locatie binnen het gebouw van De Haagse Hogeschool.

Het herzien beroepsprofiel, het nieuw landelijk vastgesteld opleidingsprofiel alsmede de visie van de opleiding op het opleidingsprofiel, hebben ertoe geleid dat de Haagse opleiding Voeding & Diëtetiek is gestart met twee nieuwe curricula voor beide opleidingsvarianten, voltijd- en deeltijd. De opleiding voert beide curricula per studiejaar gefaseerd in. Voor het huidige studiejaar 2017-2018, is de hoofdfase nog geënt op het oude curriculum.

De deeltijdopleiding Voeding & Diëtetiek, die de onderwijsinstelling sinds 2012 aanbiedt, was tot voor kort een compacte versie van de voltijdvariant. Omdat de deeltijdvariant meedoet aan de Pilot Flexibilisering Hoger Onderwijs, project leeruitkomsten (zie ook deze rapportage), heeft de opleiding het curriculum van deze variant herzien. Deelname aan deze pilot maakt het Voeding & Diëtetiek mogelijk om deeltijdstudenten een beter op zowel hun voorkennis, ervaring als studietempo aansluitende opleiding aan te bieden.

De opleiding Voeding & Diëtetiek maakt binnen De Haagse Hogeschool deel uit van de Faculteit Gezondheid, Voeding en Sport. Zij kent drie internationale minoren, studenten kunnen gedurende een half jaar studeren of stagelopen in het buitenland bij verschillende partneropleidingen. De onderzoekscomponent heeft de laatste jaren een meer centrale rol gekregen binnen het curriculum evenals de technologische component.

De vorige accreditatie

De opleiding Voeding & Diëtetiek is in 2011 geaccrediteerd. In 2015 gevolgd door een interne audit. Onderstaand schema is een weergave van de verbetermaatregelen/aanbevelingen naar aanleiding van de vorige accreditatieaudit. Per aanbeveling is aangegeven welke actie de opleiding daarop heeft genomen.

Verbetermaatregel/aanbevelingen	Actie
(Naar aanleiding van de keuze voor een brede opleiding): creëer duidelijke afstudeerprofielen of stuur meer op keuzes van minoren, stage en afstuderen om alle beroepsrollen voldoende aanbod te laten komen.	<ul style="list-style-type: none">▪ Intensievere studieloopbaanprogramma met meer aandacht voor minoren-, stage- en afstudeerkeuzes.▪ Uitbreiding minoren opdrachtaanbod en praktijkopdrachten aanbod met onder andere VD@Work (praktijkminor) in alle beroepscontexten.▪ Heroverweging breed opleiden: conclusie dat te blijven doen maar beoordelingen wel zichtbaarder aan beroepsrollen te koppelen.
Besteed aandacht aan ontwikkelingen rondom public health en preventie in het beroepenveld.	<ul style="list-style-type: none">▪ Onderzoekslijn Preventie.▪ Honoursprogramma Public Health.▪ Minor kwaliteit van Leven.▪ Minor Preventie.▪ Minor Leefstijlcoaching.

Verstevig de band met het beroepenveld/de beroepenveldcommissie.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Installatie nieuwe beroepenveldcommissie. ▪ Verhoogde inzet beroepenveldcommissie in veel activiteiten van de opleiding. ▪ Project- en onderzoeksopdrachten die studenten het beroepenveld niet alleen laten verkennen en onderzoeken, maar ook aanzetten tot het creëren van nieuwe mogelijkheden op de arbeidsmarkt.
Verhoog het aantal contacturen en de studiebelasting.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Invoering van minimaal 16 lessen per lesweek in de voltijdpropedeuse.
Geef onderzoek meer plaats in de beoordeling van de afstudeerscripties.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Voorbereiding onderzoeksopdracht in jaar 3. ▪ Meer onderzoeksvaardigheden in het beoordelingsmodel van de scriptie. ▪ Beoordelingsmodel aangepast naar <i>rubrics</i>. ▪ Afstuderen aangevuld met inleveren onderzoeksopzet en –plan waarop feedback wordt gegeven.

Deze rapportage

Deze rapportage beschrijft de bevindingen, wegingen en oordelen van een auditpanel dat de opleiding Voeding & Diëtetiek van De Haagse Hogeschool in de varianten voltijd en deeltijd heeft beoordeeld. Daarnaast besteden in wij deze rapportage onder 'bevindingen' én in een apart hoofdstuk aandacht aan het experiment leeruitkomsten voor een deeltijdse variant binnen de opleiding Voeding & Diëtetiek van De Haagse Hogeschool. Dit gebeurt op basis van een brief van de NVAO aan de (toenmalige) minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, gedateerd 12 juni 2017, kenmerk: *NVAO/20171468/ND*. Wij beschrijven hier de wijze waarop de opleiding gevolg heeft gegeven aan de aanbevelingen van de NVAO en de inspectie.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving. De uitgangspunten voor de inrichting van de opleiding passen bij de onderwijsvisie en het profiel van de instelling. De beoogde leerresultaten worden periodiek geëvalueerd.

Bevindingen

Het huidige curriculum Voeding & Diëtetiek, geïntroduceerd in 2004, is afgeleid van het toen geldende landelijk opleidingsprofiel waarin vijftien competenties zijn beschreven. De competenties zijn in overeenstemming met de eisen vanuit de wet BIG. De graadverlening, *Bachelor of Science*, is passend bij de opleiding Voeding & Diëtetiek. De Haagse opleiding heeft hier twee competenties aan toegevoegd op het terrein van internationalisering en onderzoek voor haar beide opleidingsvarianten, voltijd en deeltijd. De internationaliseringscompetentie richt zich met name op kennis van de internationale beroepspraktijk, interculturele vaardigheden en het in staat zijn om een internationaal netwerk binnen het vakgebied op te bouwen en te onderhouden. Het is goed dat de opleiding aansluit bij en aandacht besteedt aan het werken in multidisciplinaire teams, interculturele vaardigheden en ondernemerschap. De onderzoekscompetentie koppelt onderzoek aan de beroepsrollen en beroepsproducten van de beroepsbeoefenaar. De opleiding heeft deze competentie uitgewerkt in een leerlijn die over alle studiejaar loopt en waarbij aandacht is voor zowel methodisch werken als voor de basisprincipes van methoden en technieken.

In landelijk verband hebben de diëtetiek-opleidingen het meest recente, in 2013 door de Nederlandse Vereniging voor Diëtisten opgestelde, beroepsprofiel omgezet in een nieuw landelijk opleidingsprofiel. Dit is definitief vastgesteld in 2015. Voor de Haagse opleiding geldt dat zij vervolgens een profileringstraject is gestart om het landelijk opleidingsprofiel te voorzien van een duidelijke Haagse kleur, een 'Haagse identiteit'. Daarbij maakt zij gebruik van haar netwerk in het werkveld en van de Haagse-Hogeschool speerpunten: Internationalisering, Wereldburgerschap en Netwerken. Dit leidt tot de ambitie van de opleiding om studenten op te leiden tot professionals die binnen een internationale context functioneren en waar zorg en technologie samengaan. De startende beroepsbeoefenaar geeft blijk van én ondernemingszin én van een onderzoekende houding waarbij begeleiding en preventie centraal staan. Om dit te accentueren en naar externe partijen te communiceren, zet de opleiding versterkt in op:

- samenwerken, netwerken en verbinden,
- commercieel handelen en ondernemen,
- praktijkgericht onderzoeken en onderbouwen,
- technologie.

De basis van het landelijk beroepsprofiel uit 2013, dat de basis vormt voor het nieuwe curriculum voor beide opleidingsvarianten, wordt gevormd door drie vakinhoudelijke 'contexten': zorg, preventie en industrie. Het auditpanel stelt vast, op basis van documenten, gesprekken en presentaties tijdens de audit, dat de opleiding deze 'contexten' goed heeft uitgewerkt.

Voor deze drie contexten heeft de opleiding bijvoorbeeld leeruitkomsten beschreven voor de eerste competentie: 'Vakinhoudelijk handelen':

- Leeruitkomsten diëtist én voedingsdeskundige.
- Leeruitkomsten diëtist.
- Leeruitkomsten voedingskundige.

Daarnaast zijn binnen LOOVD-verband (het Landelijk OpleidingsOverleg Voeding & Diëtetiek) zes competenties geformuleerd met meer generieke leeruitkomsten: 'Communiceren', 'Samenwerken, verbinden en netwerken', 'Praktijkgericht onderzoeken & Onderbouwen', 'Commercieel handelen en ondernemen', 'Managen en projectmatig werken' en 'Professioneel handelen'. Voor alle competenties zijn leeruitkomsten verder uitgewerkt die aansluiten bij de eisen van de beroepspraktijk.

De Haagse opleiding heeft hier nog een achtste competentie aan toegevoegd: 'Technologie inzetten'. Hierbij gaat het vooral om kennis van en inzicht in het inzetten van technologie binnen een werksetting waarbij de student de mogelijkheden, consequenties en grenzen van technologie op het terrein van voeding en gezondheid kan aangeven en beargumenteren. Een volgens het auditpanel relevante toevoeging aan de set competenties die goed aansluit bij ontwikkelingen in de gezondheidszorg, waarbij de opleiding tevens aansluiting zoekt bij het regionale werkveld.

Leeruitkomsten *nieuwe deeltijdcurriculum*

De leeruitkomsten in het nieuwe deeltijdcurriculum onderscheiden zich van die van de voltijdvariant. De opleiding formuleert deze in eenheden van leeruitkomsten die de student een volledig beeld geeft van de inhoud, het niveau, de activiteiten en de competenties van de modules. Zo ontstaat voor studenten de mogelijkheid om een flexibele leerroute te volgen en daarmee de leeruitkomsten te bereiken. Per module in de hoofdfase ontwikkelt de deeltijdstudent de competenties op het eindniveau. Daarbij is de opleiding uitgegaan van de niveaubeschrijvingen van het Nederlands Kwalificatieraamwerk. Het auditpanel stelt vast dat de opleiding hierbij veel energie steekt in het zo accuraat mogelijk formuleren van leeruitkomsten om het leerwegaafhankelijk leren mogelijk te maken.

Onderzoekscomponent

De onderzoekscomponent is in ruime mate verwerkt in het competentieprofiel uit 2004 en 2015. Zo is onderzoek in het huidige competentieprofiel opgenomen in meerdere competenties en is er daarnaast een aparte competentie geformuleerd (competentie 15) rondom onderzoekopzet en onderzoeksrapportage. De rol van onderzoeker is hierbij duidelijk beschreven. In het competentieprofiel voor het nieuwe curriculum komt de onderzoekscomponent eveneens duidelijk naar voren. Zo is de afgestudeerde voedingskundige in staat om op een methodische wijze nieuwe *evidence based* voedingsconcepten te ontwerpen (competentie: 'Vakinhoudelijk handelen'). Voor de aparte competentie 'Praktijkgericht Onderzoeken & Onderbouwen' zijn acht leeruitkomsten opgesomd die op een inzichtelijke wijze beschrijven over welke kennis en vaardigheden de afgestudeerde V&D'er beschikt.

Internationale borging beroepsprofiel en eindkwalificaties

Het auditpanel stelt vast, dat de opleidingen in landelijk verband de internationale component opgenomen hebben in het profiel en in de competenties. Daarbij is onder andere gebruik gemaakt van de '*European Dietetic Advanced Competences*' en van de '*European Dietetic competences and their performance indicators*'. Het landelijk opleidingsprofiel is door de opleidingen gepubliceerd in een *National Transcript Nutrition and Dietetics, 2010-2017*. Hierin is het studieprogramma uitgebreid beschreven hetgeen het voor studenten eenvoudiger maakt om in het buitenland in aanmerking te komen voor diploma-erkenning. Een adequaat initiatief volgens het auditpanel.

Wat betreft het Haagse competentieprofiel zoekt de opleiding aansluiting bij internationale ontwikkelingen in het werkveld, mede door haar betrokkenheid bij de *European Federation of Associations of Dietitians*.

Het auditpanel stelt verder vast dat de opleiding de 'EFAD competenties, Nederlandse versie' heeft verwerkt in de set eindkwalificaties. Eén van de docenten van de opleiding is lid van het educatief comité van deze organisatie dat zich onder andere richt op Europese richtlijnen voor curriculuminhoud. Verder vergelijkt de curriculumcommissie van de Haagse opleiding de zg. *degree profiles* van de EFAD met zowel haar profiel als het curriculum om, waar nodig, profiel en curriculum aan te passen.

Afstemming met het werkveld

De Haagse opleiding beschikt over twee beroepenveldcommissies waar relevante partijen uit het werkveld zitting hebben. Ieder lid heeft een zittingstermijn van maximaal vijf jaar om te zorgen voor voldoende innovatiekracht binnen beide commissies. De opleiding geeft hiermee gevolg aan een aanbeveling uit het vorige accreditatierapport rondom de installatie van een nieuwe beroepenveldcommissie. In de inhoudelijke beroepenveldcommissie (komt vier tot zes keer per jaar met de opleiding bijeen) zitten vooral diëtisten. In de beroepenveldcommissie, die zich met name op strategische kwesties richt (komt minimaal twee keer per jaar bijeen met de opleiding), hebben vooral zorginnovators zitting. Ter sprake komen behalve implicaties van werkveldontwikkelingen voor het beroepsprofiel, ook opleidingsgerelateerde kwesties waaronder het implementeren van technische innovaties vanuit de beroepspraktijk in de opleiding. De validering door het werkveld is hiermee gegarandeerd. Het auditpanel stelt vast, na bestudering van verslagen van vergaderingen met de werkveldcommissies, dat opleiding en beroepenveldcommissies relevante thema's bespreken.

Weging en Oordeel

De diëtietiekopleidingen hebben het beroepsprofiel, opgesteld door de Nederlandse Vereniging voor Diëtisten, omgezet in een nieuw landelijk opleidingsprofiel. Het auditpanel stelt vast dat de graadverlening, *Bachelor of Science*, passend is bij de opleiding Voeding & Diëtetiek.

De Haagse opleiding heeft een extra inspanning geleverd daar waar het de eindkwalificaties betreft voor haar beide varianten. Daarbij is tevens aansluiting gezocht bij hogeschoolbreed ingezette accenten. De leeruitkomsten uit het Haagse opleidingsprofiel zijn mede tot stand gekomen na gesprekken met vertegenwoordigers uit het werkveld, diëtisten en voedingsdeskundigen. Zo richt de onderzoekscompetentie zich nóg meer op de praktijk dan bij het oude competentieprofiel het geval was. Tevens maakt technologische innovatie, dat een van de hogeschoolbreed gedragen accenten van de opleiding vormt, duidelijk deel uit van het competent zijn als beroepsbeoefenaar op het terrein van voeding en diëtetiek.

De internationale component heeft de opleiding herkenbaar in de set eindkwalificaties opgenomen. Het auditpanel beoordeelt standaard 1 daarmee als 'goed' voor beide varianten.

4.2. Programma

Standaard 2: Het programma maakt het mogelijk om passende (professionele of academische) onderzoeks- en beroepsvaardigheden te realiseren.

Toelichting NVAO: Het programma sluit aan bij de actuele (internationale) ontwikkelingen, eisen en verwachtingen in het beroepenveld en in het vakgebied. Academische vaardigheden en/of onderzoeks- en/of beroepsgerichte competenties krijgen invulling op een wijze die past bij de oriëntatie en het niveau van de opleiding.

Bevindingen

Vertegenwoordigers van de Nederlandse Vereniging voor Diëtisten participeren in bijeenkomsten van het LOOVD. Op deze wijze zorgen de opleidingen ervoor dat de beroepspraktijk in voldoende mate in het beroepsprofiel verwerkt is en, omgekeerd, dat het werkveld op de hoogte is van hetgeen er 'speelt' binnen de opleidingen. Bij het opstellen van het landelijk beroepsprofiel en de set eindkwalificaties zijn verschillende relevante *stakeholders* uit de beroepspraktijk betrokken geweest. Hiertoe behoorden diëtisten en afgevaardigden van de voedingsmiddelenindustrie en het hoger onderwijs, waaronder de HAS Hogeschool.

Uitwisseling met haar regionale beroepenveld heeft er bijvoorbeeld toe geleid dat de opleiding een competentie op het terrein van de inzet van technologie als achtste competentie heeft toegevoegd. In dit verband wijst zij er tijdens de audit op, dat technologie ruime kansen biedt voor het vakgebied. Zo vormt technologie in het nieuwe curriculum een groter onderdeel van onderwijs. De opleiding schoolt haar docenten op dit terrein en beschikt over materiaal aan op het gebied van (consumenten)technologie. Vanuit het werkveld is tevens aangegeven dat commercieel handelen en ondernemerschap een steeds prominentere plek krijgen in de dagelijkse praktijk van de V&D'er. Het is daarom het volgens het auditpanel terecht dat de opleidingen in LOOVD-verband een aparte competentie hebben opgenomen op het terrein van ondernemerschap.

Zoals onder standaard 1 aangegeven, maakt de onderzoekscompetentie deel uit van zowel het huidige, 'oude' curriculum als het nieuwe curriculum. In het huidige curriculum leert de student vanuit een onderzoekende houding te adviseren over de opzet en uitvoering van voedingsgerelateerd onderzoek. Hij is in staat om deel te nemen aan onderzoek vanuit een meer praktisch voedingskundig of diëtistisch perspectief.

In het nieuwe competentieprofiel en het nieuwe curriculum is de onderzoekscompetentie eveneens goed uitgewerkt. Zo kan de afgestudeerde V&D'er in het kader van praktijkgericht onderzoek een doelstelling en een onderzoeksvraag in overleg met een potentiële opdrachtgever formuleren en daarbij rekening houden met reeds bestaande evidenties. Ook moet hij de uit praktijkgericht onderzoek afkomstige gegevens kunnen analyseren en hieruit geldige conclusies kunnen trekken.

In zowel het huidige al het nieuwe curriculum is voldoende ruimte voor studenten om zich vanuit verschillende gezichtspunten (uitvoeren van onderzoek, betrokkenheid bij de onderzoekopzet, literatuurstudie) te bekwamen op dit voor diëtisten en voedingskundigen belangrijk thema. De activiteiten rond onderzoek die de opleiding heeft opgestart en nog wil opstarten, waaronder onderzoeklijnen die door het hele curriculum lopen, toename van het aantal gepromoveerden en meer onderzoeksfaciliteiten, hebben een meerwaarde voor de opleiding. Het is in dit verband verder prima dat de opleiding samenwerkt met de universitaire centra in Rotterdam, Leiden en Amsterdam op het terrein van voeding.

Tijdens de audit is met de opleiding gesproken over het behalen van de competenties die behoren bij de rol van behandelaar op niveau 3 als de student in het vierde jaar *niet* kiest voor een paramedische stage en hij in blok 3.3. en/of 3.4 in het derde studiejaar al op zijn 'rol als behandelaar' wordt afgetoetst. De opleiding biedt dan onderwijs binnenschools aan waarin de student een eigen cliënt begeleidt.

De opleiding heeft hiervoor gekozen omdat zij breed wil opleiden en iedere student als diëtist wil laten afstuderen. Het panel twijfelt of de student op deze manier wel genoeg 'vlieguren' maakt. De discussie met het werkveld panel bevestigde deze twijfel. Binnen de opleiding blijkt dit een punt van discussie te zijn én om de paramedische stage opnieuw te introduceren waardoor de student meer 'vlieguren' maakt in de praktijk. Een mogelijk probleem hierbij is het aantal kwalitatief goede stageplekken dat wel gegarandeerd moet zijn. Tevens dient de kwaliteitsborging van deze paramedische stage boven iedere twijfel verheven zijn. Het auditpanel juicht de terugkeer van de paramedische stage de komende jaren toe.

Binnen de faculteit waar Voeding & Diëtetiek deel van uitmaakt, zijn vier lectoraten ondergebracht: Mantelzorg, Gezonde leefstijl in een stimulerende omgeving, Oncologische zorg en Revalidatie. Vier docenten van de opleiding Voeding & Diëtetiek zijn werkzaam bij het lectoraat Mantelzorg en Gezonde leefstijl. De hogeschoolhoofddocent werkt aan het thema technologie, onderwijs en zorg en implementeert de bevindingen in het curriculum. De opleiding is nog zoekende daar waar het de samenwerking betreft met lectoraten van de hogeschool. Samenwerking met de lectoraten 'smart sensor systems' en 'Informatie, technologie en samenwerking' bevindt zich in de opstartfase. Ten tijde van de audit hadden lectoren de opdracht om na te gaan op welke wijze zij een meer actieve bijdrage kunnen leveren aan het onderzoekend vermogen van studenten. Hoewel meerdere docenten betrokken zijn bij lectoraten, wil de opleiding hun betrokkenheid vergroten omdat dit óók leidt tot docentprofessionalisering op het gebied van (toegepast) wetenschappelijk onderzoek.

De opleiding beschikt over een breed netwerk binnen de sector, mede omdat ongeveer 1/5^e van het team docenten werkzaam is in de beroepspraktijk. De opleiding haalt verder kennis op in het beroepenveld door aansluiting bij organisaties die op de eerste plaats zijn in te delen op basis van de vakinhoud, waaronder het Landelijk Netwerk Diëtisten Oncologie, het bestuur van Voednet, het *Nutritional Assessment Platform* en de werkgroep voor het kwaliteitsregister van de Nederlandse Vereniging voor Diëtisten. Daarnaast maakt de opleiding deel uit van organisaties die zich richten op onderwijs binnen het vakgebied waaronder de werkgroep *Education* van de *European Federation of Associations of Dietitians* en de *European Association for the Internationalization of Education*. Met de Texas Technology University en de Birmingham City University is afgesproken om op onderdelen gezamenlijk onderwijs te verzorgen in het nieuwe curriculum.

Om studenten de gelegenheid te geven zich verder te bekwamen op het vakgebied, zijn er samenwerkingsverbanden tussen Voeding & Diëtetiek en voor haar relevante zorginstellingen, maatschappelijke organisaties en voedingsmiddelenbedrijven. Zij vormen voor de opleiding belangrijke partners, ook op het terrein van stages. Studenten kunnen hier afstuderen en aan projectopdrachten werken. Hiermee komt de opleiding tegemoet aan één van de aandachtspunten naar aanleiding van de vorige audit om studenten de gelegenheid te bieden om (1) kennis te maken met verschillende beroepsrollen en (2) te werken aan projectopdrachten die aanzetten tot nieuwe mogelijkheden op de arbeidsmarkt.

Het internationale netwerk van de opleiding omvat inmiddels twaalf partnerinstellingen waarmee zij samenwerkt. De opleiding biedt studenten de gelegenheid om in het buitenland stage te lopen en onderwijs te volgen. In 2016 hebben zo'n 40 studenten gestudeerd en/of stages gelopen in het buitenland bij onderwijs- of onderzoeksinstituten en bij levensmiddelenbedrijven. De opleiding kan, zoals tijdens de audit naar voren kwam, haar internationale ambities nog versterken. Dit geldt vooral voor docenten en studenten om in het buitenland kennis en vaardigheden te verwerven.

De opleiding wijst er zelf op dat zij niet beschikt over een structureel netwerk van alumni. Ook het accountmanagement dat de opleiding naar buiten representeert, verdient versterking.

Met name binnen de kaders van het nieuwe curriculum bestaan ruimschoots aanknopingspunten met de beroepspraktijk daar waar de opleiding met het werkveld aan kennisvermeerdering en aan praktijkproblemen werkt. Terecht merkt de opleiding in dit verband op dat dit aspect nadrukkelijk ondersteuning verdient door een accountmanager.

Weging en Oordeel

De opleiding beschikt over een netwerk in de beroepspraktijk dat het voor haar mogelijk maakt om aan te sluiten bij ontwikkelingen op het terrein van voeding en diëtetiek. De competentie op het terrein van technologie is hiervan onder andere een resultante. Het huidige curriculum biedt de student voldoende gelegenheid om zich te bekwaamen op het gebied van onderzoek. Het aantal 'vliegreun' die studenten maken evenals de herintroductie van de paramedische stage zijn punten die bij de opleiding op de radar staan, een belangrijk punt volgens het auditpanel. Samenwerking van de opleiding met verschillende lectoraten bevindt zich nog in een opstartfase. De opleiding geeft blijk van internationale ambities die nog wel versterking verdienen met name wat betreft de mate waarin studenten en docenten zich ook internationaal op het vakgebied oriënteren. Samengevat komt het auditpanel voor standaard 2 tot het oordeel 'voldoende' voor beide varianten.

Standaard 3: De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Toelichting NVAO: De leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.

Bevindingen

Wij maken hierna een onderscheid tussen het huidige curriculum en het nieuwe curriculum op het terrein van Voeding & Diëtetiek.

Huidige curriculum

Het curriculum dat de opleiding voor beide varianten hanteert, kenmerkt zich door een inzichtelijke opbouw waarbij in de eerste drie studiejaren vier leerlijnen zijn te onderscheiden: een integrale leerlijn, een conceptuele leerlijn, een vaardigheden leerlijn en een reflectieleerlijn. De laatstgenoemde leerlijn loopt door tot en met het vierde studiejaar. Hierdoor is er sprake van een samenhangend curriculum.

De eerste twee studiejaren bestaan uit vier onderwijsblokken. In ieder blok is sprake van een beroepsrol en een beroepsproduct dat de student oplevert. Bijvoorbeeld: de beroepsrol die in blok 1.2 (eerste studiejaar, tweede blok) centraal staat is die van 'manager voeding ondernemer'; het hier door de student te leveren beroepsproduct dat bij die beroepsrol hoort is een marketingplan/ondernemingsplan. Iedere tien weken staan twee van de zes beroepsrollen centraal. Het auditpanel stelt vast dat de opleiding een duidelijk onderscheid maakt tussen de verschillende beroepstaken van de V&D'er zoals het kunnen opstellen van een behandelplan en het stellen van een diëtistische diagnose. De beheersing van competenties toont de student aan door te werken aan beroepsproducten.

Het auditpanel heeft het niveau van de competenties bestudeerd, in het bijzonder de drie beheersingsniveaus van competenties. In het huidige curriculum verwerft de student generieke en beroepsinhoudelijke competenties op het beheersingsniveau twee. Daarnaast ontwikkelt hij vakinhoudelijke competenties op niveau drie, het hoogste niveau. Deze horen bij de paramedische diëtist omdat de rol van de beschermde titel 'diëtist' hieraan verbonden is, een titel die afgestudeerden van de opleiding Voeding & Diëtetiek voeren.

Studenten geven aan dat zij eigenlijk te breed worden opgeleid en dat zij zich liever eerder specialiseren in een bepaalde richting. Wat betreft de aansluiting studie en beroepspraktijk, wijzen zij erop dat dit afhangt van de gekozen richting in de opleiding: om in ziekenhuis te werken heb je toch andere kennis nodig dan wanneer je bij een cateringbedrijf of een grootwinkelbedrijf werkt. Navraag bij studenten laat zien dat die kennis wél tijdens de opleiding is behandeld, maar tegen de tijd dat zij stage lopen, op onderdelen is weggezaakt. Door verworven kennis telkens te herhalen en daarmee te activeren tijdens de lessen, bij het werken aan studentproducten en binnen de kaders van begeleiding, wil de opleiding zoveel mogelijk voorkomen dat kennis bij studenten wegzaakt.

Het auditpanel stelt vast dat de opleiding ervoor kiest om haar studenten op te leiden in de breedte en hen vervolgens veel keuzemogelijkheden te bieden in een richting waarin de student zich wil profileren tijdens de stage en bij het afstuderen. Op onderdelen heeft de opleiding het nieuwe curriculum verzawaard waaronder op het gebied van 'Diëtistische vaardigheden'. Wij merken hier nog op dat het belangrijkste verschil tussen de voltijd- en deeltijdvariant vooral ligt in het aantal contacturen. De deeltijdvariant telt minder contacturen, alle overige aspecten zoals de lesinhoud, de door de student te maken opdrachten en de toetsen zijn identiek.

Nieuw curriculum

Voor het nieuw curriculum geldt dat de opleiding binnen de voltijdvariant een semesterindeling hanteert waarbij ieder semester 20 weken omvat. Zij onderscheidt daarbij drie leerlijnen: diëtistisch handelen, samenwerkend leren en leren op maat. Het nieuwe voltijdcurriculum biedt studenten meer mogelijkheden bij het volgen van studieonderdelen: zo hebben studenten in het tweede en derde studiejaar de mogelijkheid om zelf de volgorde van semesters te kiezen hetgeen hun regie over de invulling van de opleiding vergroot en tot een persoonlijke leerroute leidt. Een goed voorbeeld van studentgecentreerd onderwijs. Bestudering van het nieuwe curriculum laat verder zien dat de opleiding de competenties, leeruitkomsten, beroepsproducten en de niveau-opbouw per semester goed en op een samenhangende wijze heeft uitgewerkt: inzichtelijk en compleet. In het nieuwe curriculum is de kennisbasis goed geborgd: voeding bij gezondheid & ziekte, voeding & gedrag en voedselkwaliteit en voedselveiligheid zijn voorbeelden van semesterthema's die volgens het auditpanel in ruime mate dekkend zijn voor het vakgebied waarvoor Voeding & Diëtetiek opleidt.

Voor de nieuwe deeltijdopleiding geldt, dat deze bestaat uit acht modules van telkens 30 EC's waarvan de student de volgorde in belangrijke mate zelf bepaalt. Er zijn twee propedeusemodulen waarin de opleiding de deeltijdstudenten basiskennis en basisvaardigheden aanbiedt rond de drie beroepscontexten (zorg, *health promotion* en industrie), praktijkgericht kunnen onderbouwen en communicatieve vaardigheden. Het auditpanel stelt vast dat het nieuwe curriculum van de deeltijdvariant goed is vormgegeven. Studenten krijgen ruim de gelegenheid om de competenties en de leeruitkomsten te behalen. De modules Coachen, *Health Promotion*, Voedingsconcepten, Diëtistisch handelen, de minor en het afstuderen, leveren een bijdrage hieraan.

Praktijkcomponent

Voor zowel het oude als het nieuwe curriculum geldt dat de praktijkcomponent herkenbaar en in voldoende mate hierin is verwerkt. Het sluit goed aan bij de competenties die de opleiding hanteert waarbij het niet alleen gaat om vakinhoudelijk handelen maar ook om samenwerken, commercieel handelen en ondernemen, om projectmatig werken en het inzetten van technologie. De praktijkcomponent komt in beide curricula goed naar voren in de beroepsproducten die studenten maken en waarvan het auditpanel er tijdens de audit een aantal heeft gezien. Voorbeelden hiervan zijn het schrijven van een ondernemingsplan, het opstellen van een dieetrichtlijn en het publiceren in vakliteratuur.

Internationale component

De opleiding heeft op het terrein van internationalisering de afgelopen jaren een inhaalslag gemaakt. Zo kunnen studenten drie internationale minoren volgen en is er een internationaal blok in het majoronderwijs opgenomen dat studenten van de V&D-opleiding volgen samen met studenten van de opleidingen HBO-V en Huidtherapie. De huidige deeltijdstudenten organiseren binnen de kaders van internationalisering een symposium met internationale sprekers, waarbij studenten de gelegenheid hebben om hun onderzoek te presenteren voor een breed publiek. Verder biedt de opleiding haar studenten de gelegenheid om in het buitenland stage te lopen of te studeren bij zo'n tien partnerinstituten.

Via een internetforum kunnen V&D studenten samenwerken met buitenlandse studenten. Zij wijzen er op dat de opleiding zich minder goed leent voor internationalisering. Blijkbaar hebben zij hier niet veel behoefte aan: in principe worden zij opgeleid voor de Nederlandse arbeidsmarkt. Het studieonderdeel interculturele communicatie is waardevol, zo geven zij aan. Meer aandacht voor het vak Engels vinden ze belangrijk omdat veel relevante literatuur Engelstalig is.

Minoren

De opleiding biedt haar studenten twee keer de gelegenheid om een minor te volgen op het terrein van technologie, praktijkgericht onderzoek, preventie, internationale samenwerking en praktijkgerichtheid.

Het auditpanel beoordeelt de zes minoren als vakrelevant en aansluitend bij actuele ontwikkelingen in het veld, waaronder de minor Preventie en Kwaliteit van leven. De volgende drie Engelstalige minoren maken deel uit van de set minoren: '*Food Product Design, Sociology and Psychology of Food*', '*Fitness and Health*', '*Smart Technology and the Future of Health care*'. De opleiding geeft hiermee in ruime mate gevolg aan een aandachtspunt uit het vorige accreditatierapport rondom minoren, preventie en *public health*.

Honoursprogramma

Vermelding verdient nog het honoursprogramma *Public Health* dat 15 EC omvat en studenten de gelegenheid biedt om zich te bekwamen in creatief denken, communicatie en samenwerken in het kader van gezondheidszorg. Het volgen van dit programma staat open voor studenten van alle opleidingen die De Haagse Hogeschool aanbiedt. De studieloopbaanbegeleider kan studenten ertoe aanzetten om bij het maken van opdrachten een 'slag dieper' te gaan bij de uitwerking ervan door bijvoorbeeld extra literatuur te bestuderen en te verwerken in de opdracht.

Weging en Oordeel

Bestudering van het curriculum, voltijd en deeltijd, laat zien dat de eindkwalificaties goed zijn verwerkt waarbij ook nieuwe ontwikkelingen op het vakgebied een plek krijgen. Dit is vooral goed terug te zien bij het nieuwe curriculum waarmee de opleiding recent is gestart en waar actuele thema's een duidelijke plek hebben gekregen. De opbouw van het huidige en het nieuwe curriculum zijn inzichtelijk waarbij de opleiding in het nieuwe curriculum ervoor gekozen heeft om leerlijnen toe te passen die aansluiten bij de actuele eisen die het werkveld stelt. Het resultaat is een curriculum dat inhoudelijk goed samenhangt en studentgecentreerd is. De minoren waaruit studenten kunnen kiezen en het honoursprogramma zijn divers en sluiten prima aan op ontwikkelingen binnen en de eisen van het beroepenveld. Gelet op bovenstaande weging komt het auditpanel tot het oordeel 'goed' bij standaard 3 voor beide varianten.

Standaard 4: De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Toelichting NVAO: De vormgeving van het programma draagt bij aan de realisatie van de beoogde leerresultaten. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten een actieve rol nemen in de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*). De inrichting van de leeromgeving past bij de onderwijsvisie van de instelling.

Bevindingen

Het huidige curriculum is competentiegericht vormgegeven en gebaseerd op de visie dat betekenisvol leren noodzakelijk is waarbij een afwisseling van theorie en praktijk essentieel is. Studenten ontwikkelen niet alleen professioneel gedrag maar werken ook afwisselend, afhankelijk van de omvang en complexiteit van de taak, gezamenlijk of individueel aan beroepsproducten. Om de kenniscomponent bij studenten te ontwikkelen, zet de opleiding verschillende didactische werkvormen in waaronder hoorcolleges (die de opleiding steeds vaker digitaal aanbiedt), practica, werkcolleges en projectbijeenkomsten. Eén van de voordelen van digitale hoorcolleges is dat studenten deze kunnen bekijken als hen dat uitkomt, zo vaak als ze willen. Binnen de reflectieleerlijn verwerven studenten ook praktijkervaring buiten de opleiding. Het auditpanel beoordeelt deze didactische werkvormen als relevant.

Voorafgaand aan de stage in het vierde studiejaar, biedt de opleiding haar studenten in het derde studiejaar stage-voorbereidend onderwijs aan, leidend tot een assessment en tot beroeps- en onderzoeksopdrachten. Het succesvol afronden van de opdrachten is voorwaardelijk om te kunnen starten met de stage en het afstuderen in het laatste studiejaar. Stage en afstuderen begeleidt de opleiding met 'terugkom-onderwijs'.

Voor het nieuwe curriculum geldt dat de opleiding gebruik maakt van andere werkvormen op basis van gewijzigde didactische uitgangspunten. Het auditpanel vat dit samen als: 'keurig gedaan', docenten staan er achter, 'volgens het boekje'. Duidelijk is dat studenten een steeds actievere rol spelen bij de vormgeving van hun leerproces. Ook dit is een voorbeeld van meer studentgecentreerd onderwijs.

De opleiding onderscheidt verschillende leerlijnen: Samenwerkend leren, Leren op Maat en Diëtistisch handelen. De opleiding beoogt hiermee verschillende effecten te bereiken.

- 'Samenwerkend leren' moet een gevoel van verbondenheid creëren en studenten competent maken door de inzet van kennis, vaardigheden en het tonen van gedrag in beroepssituaties.
- Bij de leerlijn 'Leren op maat' bepalen studenten zelf de invulling zolang dit leren op maat in de beroepspraktijk plaatsvindt in de vorm van praktijkopdrachten. Tijdens de propedeuse kunnen studenten binnen deze leerlijn deelnemen aan *learning communities* met ouderejaars studenten. De leerlijn neemt in omvang toe, naarmate de student vordert in zijn studie. De student werkt dan aan opdrachten, zowel individueel als in een groep, loopt stage en heeft de gelegenheid om zelf uitgebreid kennis te maken met de beroepspraktijk.
- Bij de leerlijn 'Diëtistisch handelen' staat het eindniveau centraal voor de beroepscontext van de BIG-geregistreerde diëtist. Het auditpanel stelt vast dat het eindniveau zeker voldoende is maar nog niet optimaal. Zoals het auditpanel onder standaard 2 al aangaf, kan de student op dit punt meer 'vlieguren' maken; de opleiding kan de rol van de student als behandelaar zwaarder toetsen. V&D geeft aan dat zij overweegt op dit punt maatregelen te nemen.

De opleiding maakt gebruik van een *pressure cooker* waarbij studenten, docenten en het werkveld werken aan opdrachten die uit de praktijk afkomstig zijn en binnen een bepaalde tijd tot een afdoende resultaat moeten leiden voor de opdrachtgever.

Als positief verrassend beoordeelt het auditpanel de lessituaties die zij heeft bijgewoond waarbij sprake was van onderwijs met twee docenten voor de klas. Prima vormgegeven, evenals de regel dat studenten die hun 'huiswerk' niet gemaakt hebben, de les moeten verlaten om alsnog hun huiswerk af te ronden.

Als didactische werkvormen staan *blended learning* en samenwerkend leren centraal. Studenten verwerven kennis in samenwerking met anderen. Dat kunnen docenten en medestudenten zijn, maar ook het werkveld. Studenten zijn redelijk tevreden over de door de opleiding gehanteerde werkvormen (huidig curriculum). De opleiding streeft naar een hogere waardering door studenten op dit punt. In het nieuwe curriculum hanteert de opleiding andere/nieuwe werkvormen die moeten leiden tot een hogere score van studenten op het terrein van tevredenheid over de gehanteerde werkvormen. Het aanbieden van kennis langs vooral digitale weg en activerende werkvormen moeten hieraan een bijdrage leveren.

Vormgeving nieuwe deeltijd

Flexibiliteit vormt het kernbegrip voor de nieuwe deeltijdopleiding, hetgeen blijkt uit de gehanteerde didactiek, het tempo waarin studenten de opleiding kunnen volgen en de inhoud. Daarnaast is er sprake van een duidelijke, zoals de opleiding het noemt, carrièregerichtheid voor carrière *switchers*. Veel praktijkervaring en het vormen van een netwerk leveren hieraan een bijdrage. Voor de didactiek heeft dit als belangrijkste implicatie dat deze op de eerste plaats vraaggestuurd is, waarbij de student (mede) de inhoud bepaalt.

Het bijwonen van onderwijs is voor de deeltijder een keuze. Wie al beschikt over de kennis en vaardigheden voor een nieuw studieonderdeel of dit op een andere wijze wil verwerven, kan hiervoor kiezen. De student kan zich kennis en vaardigheden ook eigen maken door het volgen van workshops of door met andere studenten intervisiebijeenkomsten te organiseren. Samen met andere studenten werken ze dan een studieonderdeel uit en delen daarbij hun kennis en praktijkervaringen.

Om carrièregericht op te leiden, kiest de opleiding ervoor om studenten bij iedere hoofdfasemodule een beroepsproduct te laten maken in de beroepspraktijk. Verder besteedt de opleiding veel aandacht aan onderzoeksvaardigheden. Daartoe heeft zij samen met drie andere opleidingen een aparte afstudeermodule ontwikkeld met een omvang van 30 EC. Een prima initiatief volgens het auditpanel omdat studenten hierbij hun onderzoekscompetentie kunnen ontwikkelen en omdat opleidingen kennis en ervaring uitwisselen.

Weging en Oordeel

Het auditpanel stelt vast dat het huidige en het nieuwe curriculum zodanig zijn vormgegeven, dat zij studenten in ruime mate in de gelegenheid stellen om de eindkwalificaties te behalen. De opleiding hanteert enerzijds vrij traditionele werkvormen (het huidige curriculum), en is anderzijds op zoek naar nieuwe didactische werkvormen (in het nieuwe curriculum) zoals het lesgeven in duo's. Zonder meer een aanwinst dit laatste. Studenten krijgen verder ruim gelegenheid om te participeren in het onderwijs. De opleiding geeft gevolg aan de wens van studenten om nog meer activerende werkvormen aan te bieden en om meer gebruik te maken van digitale didactische werkvormen. Een goed voorbeeld van studentgericht denken en handelen. Gelet op het voorgaande, beoordeelt het auditpanel standaard 4 als 'goed'.

Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Toelichting NVAO: De gehanteerde toelatingseisen zijn realistisch met het oog op de beoogde leerresultaten.

Bevindingen*Instroom huidige curriculum*

De opleiding kent een instroom die de afgelopen twee jaar rond 160 studenten lag voor de voltijdvariant en rond 60 voor de deeltijdvariant. De decentrale selectie voor de opleiding Voeding & Diëtetiek is vervallen maar studenten dienen wel deel te nemen aan een studiekeuzecheck. Er zijn geen specifieke vooropleidingseisen, naast de gebruikelijke mbo-4, havo en vwo eis. Wel neemt de opleiding een intake-assessment af bij haar studenten als startpunt voor de studieloopbaanbegeleiding. De student krijgt een studieloopbaanbegeleider toegewezen die hem begeleidt, zowel individueel als in groepsverband en die mede zorgdraagt voor een goede binding met de opleiding. Daarnaast heeft iedere klas een leercoach die tevens een vraagbaak vormt voor studenten. De studievereniging van de opleiding zorgt onder andere voor extra lessen op terreinen waar studenten deficiënties laten zien.

Studenten kunnen vrijstelling vragen voor één of meerdere studieonderdelen bij de examencommissie. Echter: zij dienen dan wél de toetsen te maken omdat deze betrekking hebben op meerdere onderwerpen. Studenten kunnen ook vrijstelling krijgen indien zij een minor hebben gevolgd die nauw aansluit bij een studieonderdeel van Voeding & Diëtetiek. De deeltijdopleiding kent een groot aantal *carrière switchers* die al beschikken over een afgeronde hbo- of wo-opleiding. Vrijstelling is verder mogelijk voor studieonderdelen die betrekking hebben op de meer generieke hbo-competenties zoals op het terrein van communicatie en onderzoeksvaardigheden en voor minoren. Of zij in aanmerking komen voor deze vrijstellingen bepaalt de examencommissie op basis van door de student te leveren documenten en na contact met docenten die het studieonderdeel verzorgen waarvoor de student vrijstelling vraagt..

Instroom in het nieuwe curriculum

De opleiding biedt instromers meer keuzemogelijkheden en de gelegenheid om te checken op welke onderdelen zij mogelijk deficiënties laten zien. Tevens geldt voor het nieuwe curriculum dat studenten extra lessen kunnen volgen of in overleg met de studieloopbaanbegeleider of leercoach additionele studiestof bestuderen.

Voor de instromers in het nieuwe deeltijdcurriculum geldt, dat de opleiding het leertraject van deeltijdstudenten met name laat bepalen door hun studie- en werkervaring. Daartoe organiseert de opleiding in de eerste week een instroomassessment waarin zij met de deeltijdstudent een afspraak maakt. Hij kan ook kiezen voor een portfolioassessment dat kan leiden tot vrijstellingen op basis van eerder verworven competenties. Tevens sluiten deeltijdstudent en opleiding een leerovereenkomst waarin zij het studietraject voor een studiejaar vastleggen. De opleiding organiseert voor deze groep studenten een voorlichtingsavond. Een essentieel punt volgens het auditpanel omdat eerder is gebleken dat 'oude'/huidige deeltijders veelmeer een voltijdprofiel hadden: jong en weinig studie- en werkervaring.

Studenten over de instroom

Studenten zijn redelijk tevreden over de aansluiting van de opleiding op hun vooropleiding. De opleiding gaat er van uit dat de tevredenheid van studenten de komende jaren toeneemt omdat zij meer nadruk legt op het keuzeprocess van aspirant-studenten en daarbij de interesses van studenten volgt. Het studieprogramma biedt de mogelijkheid om tijdig bij te sturen als blijkt dat studenten op bepaalde terreinen deficiënties tonen.

Weging en Oordeel

De opleiding sluit in voldoende mate aan op de beginsituatie van aspirant-studenten. Om de voortijdige uitval van studenten terug te dringen neemt de opleiding maatregelen. Het intake-assessment lijkt het auditpanel een goede manier om te toetsen in welke mate de student affectie heeft met het vakgebied en gemotiveerd is om de opleiding af te ronden. De mogelijkheid van studenten om extra lessen te volgen waar sprake is van deficiënties, beschouwt het auditpanel als adequaat. Op basis van bovenstaande komt het auditpanel bij standaard 5 tot het oordeel 'voldoende' voor beide varianten.

4.3. Personeel

Standaard 6: Het docententeam is gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige realisatie van het programma en de omvang ervan is toereikend.

Toelichting NVAO: De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen. Het personeelsbeleid draagt daar aan bij. Er is voldoende personeel beschikbaar om de opleiding te verzorgen en de studenten te begeleiden.

Bevindingen

Docententeam

Het team docenten (47) laat een mix zien van oudere en jongere docenten. Veruit de meeste docenten (85 procent) beschikt over een afgeronde masteropleiding op een voor de opleiding relevant terrein. Zeven procent is gepromoveerd. Dertien procent is tevens werkzaam als praktijkinstructeur. Een aanzienlijk deel van het team docenten heeft in het verleden zelf de opleiding gevolgd om vervolgens een doctoraal/master te behalen op een voor de opleiding relevant terrein. Daarnaast beschikt een deel van het team docenten over ervaring in het bedrijfsleven. Het auditpanel beoordeelt het docententeam als goed toegerust om het onderwijs op zowel vakinhoudelijk als didactisch terrein te verzorgen. Verder maakt de opleiding gebruik van senior instructeurs praktijkonderwijs, een flexibele schil medewerkers die schommelingen in de studenteninstroom opvangen en huurt zij specifieke expertise in.

De opleiding anticipeert op het nieuwe curriculum door nieuw personeel te werven dat kennis van en inzicht heeft in de relatie tussen voeding en diëtetiek enerzijds en technologie, ondernemerschap, internationalisering en netwerkvorming anderzijds. Nadat een docent is aangenomen, volgt deze een didactische opleiding (Basiskwalificatie Didactische bekwaamheid) en neemt deel aan interne trainingen, bijvoorbeeld op het terrein van toetsen, en aan kallibratiesessies op terreinen zoals het beoordelen van toetsen, afstudeerwerken en taalgebruik. Een aantal docenten volgde ten tijde van de audit een BKE/SKE training of wil dit volgen. Docenten hebben didactische training gevolgd voor het introduceren van het nieuwe didactische concept dat in september is gestart in de propedeuse. Studenten zijn tevreden over hun docenten; hun didactische bekwaamheden op terreinen zoals praktijkgericht leren, samenwerkend leren en leren op maat komen terug in de lessen.

Uit de documentatie en tijdens de auditgesprekken is gebleken dat de opleiding haar docenten in teamverband zeer nauw betreft bij de vormgeving en invulling van het nieuwe curriculum. Om docenten hierop voor te bereiden, besteedt de opleiding tijdens teamdagen aandacht aan de inzet van digitale en technologische vaardigheden, het uitwerken van de onderwijsvisie, de toetsvisie, het Haags opleidingsprofiel en de kennisbasis. Tevens bezoeken docenten congressen op voor de opleiding relevante gebieden waaronder *e-health*. Docenten wijzen erop dat ze meer expertise willen op het terrein van: technologie in de zorg, ondernemerschap en netwerken. Het management geeft aan dat zij dit oplost door nieuwe docenten aan te nemen die over expertise op deze terreinen beschikken en door het volgen van interne opleidingen.

Een aandachtspunt voor de opleiding vormt de werkdruk. Het management van de opleiding heeft besloten om het onderwijs op verschillende deelgebieden aan te passen om zo de onderwijsbelasting in kwantitatieve zin evenredig te maken met de 70 procent die hiervoor staat. Versplintering van het werk bleek deels een verklaring te vormen voor de hoge werkdruk; de opleiding heeft maatregelen genomen om dit te voorkomen en roostert docenten vrij om hen de gelegenheid te bieden te werken aan opleidingsgerelateerde activiteiten.

Weging en Oordeel

Het docententeam is in ruime mate toegerust om de opleiding te verzorgen. Door de inzet van zeven gepromoveerde docenten is het wetenschappelijk niveau van het team extra geborgd. Door de ruime ervaring van docenten in de beroepspraktijk is hun praktijkgerichtheid aanwezig. Prima is verder dat de opleiding haar docenten nauw betreft bij de vormgeving en invulling van het nieuwe curriculum. Dat creëert draagvlak. Het is verder goed dat de opleiding nieuwe docenten aantrekt die zich richten op nieuwe accenten binnen de opleiding zoals op het terrein van techniek. Werkdruk blijft een aandachtspunt maar staat nadrukkelijk op de radar van het management. Al met al reden voor het auditpanel om standaard 6 als 'goed' te beoordelen voor beide varianten.

4.4. Voorzieningen

Standaard 7: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Toelichting NVAO: De huisvesting van de opleiding en de voorzieningen passen bij de beoogde leerresultaten en de onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

De opleiding beschikt over goede opleidings- en beroepsspecifieke voorzieningen, zo stelt het auditpanel vast. Sinds ruim een jaar is de opleiding ondergebracht in een nieuwe onderwijsomgeving die bestaat uit verschillende praktijk-, vak- en onderzoeksruimtes. Hiertoe behoren een *food lab*, *sense lab*, *cooking lab* en een *health lab*. Daarmee beschikken studenten en docenten over een goede demonstratiekeuken met IT voorzieningen, kookfaciliteiten met *high tech* apparatuur en over praktijkruimtes met daarin apparatuur voor het oefenen van praktijksituaties. Verder beschikt de opleiding over algemene onderwijsruimten waaronder een studiehoek, projectgroep-landschappen en werkcollegeruimten. Studenten zijn tevreden over de opleidings specifieke faciliteiten.

De Haagse Hogeschool beschikt over een uitgebreid informatie- en documentatiecentrum dat studenten in ruime mate gebruiken om te studeren. Het is er vaak 'vol'. Een aparte vermelding verdient het *Healthpoint* Centrum voor voeding en gezondheid. Hier voert onder andere de opleiding Voeding & Diëtetiek onderzoek uit met externe partijen. Het is de bedoeling om dit centrum de komende jaren uit te breiden tot een diagnostisch voedingscentrum. Een goed initiatief omdat het aansluit bij de vakinhoud, de onderzoekscomponent en de praktijkcomponent.

Voor de nieuwe deeltijdopleiding geldt dat deze meer digitaal, meer *blended* wordt. Deeltijdstudenten kunnen tenslotte verschillende leerroutes volgen om de leeruitkomsten te realiseren. De opleiding laat zich bij het meer *blended* maken van het deeltijdonderwijs ondersteunen door externe partijen waarbij docenten leren op welke wijze *blended* is in te passen in het onderwijs.

Weging en Oordeel

De opleiding beschikt over goede faciliteiten die specifiek gericht zijn op voeding. De opleiding is voortdurend bezig om op het terrein van opleidings specifieke faciliteiten aan haar docenten en studenten een *state-of-the-art* leeromgeving te presenteren. Studenten zijn tevreden over de studiefaciliteiten, evenals het auditpanel; reden voor het auditpanel om standaard 7 als 'goed' te beoordelen.

Standaard 8: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Toelichting NVAO: Studenten ontvangen een passende begeleiding (ook in het geval van een functiebeperking). De informatievoorziening van de opleiding is adequaat.

Bevindingen

Studiebegeleiding

Zoals hiervoor onder 'instroom' is aangegeven, beschikken studenten vanaf de start van de opleiding over een studieloopbaanbegeleider. Ieder jaar heeft de student een andere begeleider. Studenten geven aan, dat hun begeleiders (in de regel een docent) op een eigen wijze invulling geven aan begeleiding. De opleiding heeft inmiddels op dit punt maatregelen genomen door in het nieuwe curriculum een doorlopende leerlijn op te nemen rond studieloopbaanbegeleiding.

Richt de begeleiding zich in de propedeuse vooral op het beroepsbeeld en het verder verkennen van het vakgebied, in de jaren daarna stimuleert de opleiding haar studenten om keuzes te maken op het terrein van minoren, het maken van praktijkopdrachten en het volgen van stages die hun interesse hebben. Studenten geven tijdens de audit aan dat ze binnen de opleiding ruim voldoende keuzemogelijkheden hebben en dat de opleiding hen hierbij voldoende begeleidt.

Studieloopbaanbegeleiding is een actief proces: studenten werken aan opdrachten die betrekking hebben op het vakgebied en op hun ontwikkeling als beroepsbeoefenaar en de keuzes die zij daarbij maken. Verder beschikken zij over een digitaal profileringsportfolio dat de studieloopbaanbegeleider beoordeelt op aspecten als: onderzoekend vermogen en ondernemerschap. Behalve de studieloopbaanbegeleiding en de eerder genoemde leercoach, kunnen studenten ook een beroep doen op een 'aandachtsfunctionaris' die hen extra begeleidt.

De opleiding laat de afgelopen jaren een propedeuse uitval zien tussen de 45 en 50 procent. Zij kan op dit punt nog een inspanning leveren door studenten goed voor te lichten bij de start van de opleiding en de studiebegeleiding te intensiveren. Met instemming stelt het auditpanel vast dat de 'commissie studiesucces' hier op aansluit: zij onderzoekt de voortijdige studie uitval van studenten. De opleiding monitort de vordering van haar langstudeerders nauwlettend. Om hun aantal terug te dringen, heeft de opleiding twee docenten aangewezen die zich hierop richten. Blijkbaar is dit succesvol: jaarlijks is er sprake van een afname van ruim vijftig procent van het aantal langstudeerders. De docenten bieden studenten daarbij intensieve begeleiding, overleggen met hen over een duidelijke studiestructuur en vormen een vast aanspreekpunt voor langstudeerders.

Ten aanzien van de nieuwe deeltijdopleiding geldt dat de opleiding zowel begeleiders als assessoren (die bijvoorbeeld de praktijkcomponent beoordelen) voorbereidt en opleidt om de nieuwe groep deeltijders te begeleiden bij zowel het kiezen van een leertraject en bij het beoordelen van de assessmentportfolio's. De studiebegeleider neemt aan het begin van een studiejaar de leerroute met de student door. Zij bespreken de volgorde van de modules, de deelname aan toetsen en de te volgen leerroute.

Informatievoorziening

Studenten en opleiding communiceren met elkaar via *Blackboard*. Via *Osiris* ontvangen zij informatie over de toetsorganisatie en over de toetsuitslagen. Studenten zijn niet altijd tevreden over de informatievoorziening. De plek waar zij relevante studie-informatie kunnen terugvinden is voor hen niet altijd duidelijk. De termijn waarbinnen de opleiding toetsresultaten bekend maakt overschrijdt soms (vijf procent) de deadline.

De opleiding heeft op dit terrein inmiddels maatregelen genomen door 'verwachtingsmanagement' wat het laatste punt betreft bij te stellen en studenten te laten weten binnen welke termijn zij toetsresultaten kunnen inzien. Door meer uniformiteit bij *Blackboard*-modules na te streven, is het voor studenten en docenten eenvoudiger om informatie terug te vinden.

Studeren met een functiebeperking

Voor studenten met een functiebeperking geldt, dat zij een beroep kunnen doen op voorzieningen (vb.: aangepaste tentamentijden, aparte ruimte om te studeren en een tentamen te maken en het gebruik van specifieke software) die het voor hen mogelijk maken om de studie succesvol te doorlopen en af te ronden. Zij kunnen verder een beroep doen op een studieloopbaanbegeleider, een 'aandachtsfunctionaris', de decaan en een studentepsycholoog. Studenten met een beperking zijn tevreden over de mogelijkheden en faciliteiten die de opleiding biedt om te kunnen studeren.

Weging en Oordeel

De studiebegeleiding is belegd bij docenten die als studieloopbaanbegeleiders optreden. Van belang is dat dit wel op een meer uniforme wijze gebeurt; de opleiding heeft op dit punt maatregelen genomen. De voortijdige studie-uitval van studenten is nog een punt van aandacht. Het panel heeft er vertrouwen in dat de opleiding dit punt succesvol aanpakt zoals dit ook is gebeurd rondom de langstudeerders-problematiek. Dit heeft de opleiding effectief aangepakt door twee docenten vrij te maken die zich specifiek hiermee bezighouden. De informatievoorziening beoordeelt het panel als standaard en adequaat. Als er problemen zijn op dit terrein, dan neemt de opleiding maatregelen. Studenten met een functiebeperking kunnen een beroep doen op specifieke voorzieningen. Al met al reden voor het auditpanel om standaard 8 als 'voldoende' te beoordelen.

4.5. Kwaliteitszorg

Standaard 9: De opleiding kent een expliciete en breed gedragen kwaliteitszorg, bevordert de kwaliteitscultuur en is gericht op ontwikkeling.

Toelichting NVAO: De opleiding organiseert effectieve periodieke feedback die de realisatie van de beoogde leerresultaten ondersteunt. Bij bestaande opleidingen vinden geëigende verbeteringen plaats naar aanleiding van de uitkomsten van de vorige beoordeling. Hierbij worden passende evaluatie- en meetactiviteiten ingezet. De uitkomsten van deze evaluatie vormen aantoonbaar de basis voor ontwikkeling en verbetering. De opleiding legt intern verantwoording af over de bijdrage van de opleiding aan het realiseren van de strategische doelen van de instelling. Kwaliteitszorg verzekert realisatie van de beoogde leerresultaten. Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissies, medewerkers, studenten, alumni en het afnemende beroepenveld van de opleiding actief betrokken. De ontwerpprocessen en de erkenning en borging van de kwaliteit van de opleiding zijn in overeenstemming met de ESG. De opleiding publiceert accurate, betrouwbare en voor de doelgroepen goed toegankelijke informatie over de kwaliteit van de opleiding.

Bevindingen

De opleiding hanteert een volledige kwaliteitszorgcyclus op basis van de pdca-cyclus en die onder de verantwoordelijkheid valt van de curriculumcommissie: zij bewaakt de pdca-cyclus binnen het onderwijs. Management, projectgroepen en onderwijsteams voor beide opleidingsvarianten stellen periodiek plannen op waarin zij hun activiteiten, relevante cijfers en het moment van evalueren beschrijven. In jaarverslagen en/of evaluatierapporten beschrijven zij hun activiteiten en eventuele verbeteractiviteiten. Portefeuillehouders zijn benoemd, hun taken en verantwoordelijkheden beschreven. Bij haar kwaliteitsstreven wordt de opleiding ondersteund door de medewerker *Beleid, Advies en Kwaliteit*. Deze biedt vooral ondersteuning op het terrein van de uitvoering van kwaliteitsbeleid en levert rapportages over studentgerelateerde zaken zoals studiesucces en toetsresultaten.

Het management van de opleiding beschrijft in een opleidingsjaarverslag haar activiteiten alsmede de resultaten. Hierbij maakt zij gebruik van verslagen en plannen van verschillende opleidingsrelevante partijen waaronder de curriculumcommissies en de examencommissie. Laatstgenoemde overlegt periodiek met het management over knelpunten op de terreinen toetsen en examinering. Verder onderzoekt zij de kwaliteit van de stage van vierdejaarsstudenten en zoekt zij wegen om studenten beter te informeren over de inhoud en betekenis van de Onderwijs en Examenregeling. Tevens maakt de opleiding gebruik van de pdca-cyclus bij de verwerking van de uitkomsten van werknemerstevredenheidsonderzoek en bij de Nationale Studenten Enquête. Zij betreft hierbij studenten en docenten hetgeen resulteert in een breed gedragen acceptatie van de te nemen acties.

De opleiding merkt op dat zij verschillende opleidingsrelevante partijen bij het thema kwaliteitszorg betreft zijn maar dat hun inbreng vervolgens kwalitatief sterk verschilt. Zij kan haar alumni nog nauwer bij kwaliteitszorg betrekken; het management van de opleiding heeft inmiddels opdracht gegeven om alumnibeleid op te starten. De opleiding kan daarnaast haar docenten nadrukkelijker dan thans het geval is, betrekken bij het opstellen van het opleidingsjaarplan.

Opleidingscommissie

De opleiding beschikt over een opleidingscommissie die bestaat uit docenten en studenten. Zij komt acht keer per jaar bijeen en geeft het management van de opleiding gevraagd en ongevraagd advies over uiteenlopende opleidingsgerelateerde zaken zoals de Onderwijs- en Examenregeling en opleidingsplannen. Verder functioneert zij als een intermediair tussen studenten en opleiding en volgt zij de bespreking die de opleiding en het faculteitsniveau voeren na iedere toetsperiode om de organisatie en de communicatie te evalueren.

Ook op andere terreinen werken de opleiding, het faculteitsbureau en de opleidingscommissie nauw samen om organisatorische knelpunten aan te pakken. De opleiding wijst er op dat de opleidingscommissie met ingang van dit studiejaar meer verantwoordelijkheden en zeggenschap krijgt, hetgeen reglementair is vastgelegd.

Weging en Oordeel

De opleiding hanteert een kwaliteitscyclus waarbij zij alle relevante partijen betreft. Het auditpanel is positief over hun aandeel in de kwaliteitszorgcyclus: deze is substantieel en relevant voor de opleiding, zij levert een bijdrage aan strategische doelen op faculteitsniveau. De werkzaamheden van de opleidingscommissie beoordeelt het auditpanel als relevant voor de opleiding. Een aandachtspunt vormt nog steeds het alumni beleid dat maar moeilijk van de grond lijkt te komen. Gelet op bovenstaande punten, komt het auditpanel bij standaard 9 tot het oordeel 'voldoende' voor beide varianten.

4.6. Toetsing

Standaard 10: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De examencommissie oefent haar wettelijke bevoegdheid uit. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

De opleiding heeft zowel een examencommissie als een toetscommissie. Laatstgenoemde is door de examencommissie gemandateerd om taken uit te voeren op het terrein van toetskwaliteit. Zo evalueert en verbetert zij, waar nodig, de toetsorganisatie in samenwerking met het faculteitsbureau. Dit laatste is nog een kwetsbaar punt, hetgeen de opleiding onderschrijft, omdat sinds de reorganisatie van het faculteitsbureau hier expertise is verdwenen. Het auditpanel stelt vast dat het goed is dat de opleiding hieraan werkt en maatregelen neemt om de toetsorganisatie te verbeteren.

De examencommissie overlegt periodiek met de toetscommissie over de naleving van het toetsbeleid door de opleiding. Door middel van een nieuwsbrief informeert zij het hele team van de opleiding over haar activiteiten en de resultaten ervan. Waar nodig adviseert zij docenten bij het samenstellen van toetsen. Verder schoolt de toetscommissie het team regelmatig, onder andere tijdens gezamenlijke toetsontwerpsessies, binnen de PDCA cyclus en vier keer per jaar tijdens de *3i*-ochtenden voor (toets)inspiratie en het opfrissen en *updaten* van de kwaliteit van de toetsen.

Alle docenten beschikken over een didactische bevoegdheid. In de door hen gevolgde didactische opleiding was toetsing een onderdeel. De toetscommissie heeft een plan geschreven waarin de opleidingen Voeding & Diëtetiek en Huidtherapie samen de BKE scholing gaan verzorgen voor de hele faculteit. De toetscommissie voert onderzoek uit waarvoor de examencommissie opdracht geeft. De examencommissie is verantwoordelijk voor de toetskwaliteit. De voorzitter van de toetscommissie is tevens lid van de examencommissie, hetgeen de samenwerking tussen beide commissies bevordert.

De examencommissie functioneert, zo stelt het auditpanel vast, op basis van de wettelijke regels. Zij wijst examinatoren aan, stelt het faculteits-toetshandboek vast en ziet toe op de naleving ervan. Een belangrijk punt voor het auditpanel is dat de examencommissie zich nadrukkelijker, zoals zij dat tot voor kort heeft gedaan, weer zal bezighouden met toezicht op het afstudeerniveau. Zo selecteert de examencommissie met ingang van het studiejaar 2017/2018 vijftien afstudeeropdrachten en beoordeelt deze. Binnen de examencommissie vindt komend studiejaar een uitgebreide kalibreersessie plaats waarbij zij de oordelen van de leden van de examencommissie onderling toetst. De examencommissie monitort verder of en hoe de opleiding eerder door de commissie gedane aanbevelingen op het terrein van stages omzet in concrete acties.

Alvorens de opleiding met de ontwikkeling van een toets start, komen examinatoren bijeen met de leden van de toetscommissie. Zij bespreken de toets en de toetsmatrijs en bespreken daarbij eventuele knelpunten. De examinatoren houden vervolgens de toetscommissie op de hoogte van hun vorderingen bij het werken aan de toetsen. Het auditpanel stelt vast dat de wijze waarop de opleiding toetsen samenstelt op een transparante wijze gebeurt. Zo stellen examinatoren, gebruikmakend van de toetsmatrijs, gezamenlijk vragen op en stemmen zij het niveau van de vragen onderling af. De toetsvaliditeit is geborgd evenals de kwaliteit van de toetsen en hun aansluiting op de beroepspraktijk.

Voor de toetsen die het auditpanel heeft bestudeerd geldt het volgende:

- er is voldoende variatie in de toetsen waarbij de opleiding zowel de vak- als de beroepsinhoud toetst; transfer vanuit de kennisvakken naar beroepscompetenties stimuleert de opleiding door de *BoKS* te toetsen met kennis-, inzicht en toepassingsvragen;
- de toetsen en de hieraan gekoppelde opdrachten zijn relevant voor de beroepspraktijk;
- de beoordeling van de toetsen gebeurt op basis van duidelijke criteria.

Nadat een toets is afgenomen, schrijven de verantwoordelijke docenten voor de toetscommissie een rapportage over de kwaliteit van de toets, analyseren zij de toetsresultaten en geven een oordeel over de kwaliteit van de toets-items. De toetscommissie neemt hiervan kennis en kan nog om een toelichting vragen. Als er sprake is van opvallende toetsresultaten opvallend, dan volgt altijd onderzoek door de toetscommissie. Indien nodig, stelt zij in overleg met examinatoren/actoren een verbeterplan op. De toetscommissie rapporteert periodiek aan de examencommissie over alle door haar beoordeelde toetsen; dus zowel over de toetsen die goed verlopen zijn als over toetsen met opvallende toetsresultaten.

Studenten hebben de gelegenheid om de door hen gemaakte toetsen na te bespreken met docenten. Ook de opleidingscommissie is betrokken bij de kwaliteitszorg rond toetsing. Ook is zij betrokken bij de bespreking met het faculteitsbureau over de organisatie van de toets en klachten over de toets. Deel uitmakend van de kwaliteitszorg rondom toetsing is de externe validering van toetsen. In dit verband neemt de opleiding deel aan de landelijke werkgroep Landelijke Voortgangstoets V&D. Door op landelijk niveau de toetsen te vergelijken is niet alleen *benchmarking* mogelijk (vb.: toetsen we op hbo-bachelorniveau, komen de praktijk- en de theoriecomponent voldoende aan bod in de toetsen, etc.) maar kunnen docenten van de verschillende Voeding & Diëtetiekopleidingen tevens hun expertise en ervaringen op het terrein van toetsing uitwisselen. Het auditpanel beoordeelt het als een goed initiatief van de opleiding om op landelijk niveau de gezamenlijke voortgangstoets voor derdejaarsstudenten een meer summatief karakter te geven. Zo kunnen opleidingen het niveau van hun studenten bepalen en nagaan waar nog kennislacunes zijn die aandacht behoeven, alvorens de student met afstuderen start.

De opleiding heeft uitgaande van het hoogste niveau, beheersing van competenties niveau 3, ook de niveaus 1 en 2 uitgewerkt voor de beroepsproducten die studenten in de jaren 1 t/m 3 leveren. Doordat de opleiding hierbij gebruik maakt van *rubrics* die op elkaar zijn afgestemd, krijgt de student goed zicht op zijn ontwikkeling gedurende de studie en heeft hij zicht op die terreinen waar hij kennislacunes toont. De opleiding komt hiermee tegemoet aan één van de aanbevelingen uit het vorige accreditatierapport rondom het gebruik van *rubrics*.

Voor het nieuwe curriculum geldt voor de voltijdvariant de opleiding een nieuwe toetsvisie hanteert waarbij de praktijk centraal staat. Ook bij kennistoetsen toetst de opleiding door middel van uit de praktijk afkomstige casuïstiek. De student werkt samen met het beroepenveld aan beroepsproducten. Daarbij beoordeelt de opleiding het eindproduct, het proces en de reflectie hierop door de student alsmede de onderbouwing van het geleverde product. Product en onderbouwing krijgen een groepscijfer, het proces een individuele score.

Kenmerkend voor de nieuwe deeltijdopleiding is, dat de opleiding leerwegaafhankelijk toetst. Studenten maken drie kennistoetsen in de propedeuse waarmee de opleiding al een aanzienlijk deel van de kennisbasis toetst. Studenten tonen met beroepsproducten aan, dat zij een leeruitkomst hebben behaald. Bij de leerwegaafhankelijke toetsen staan de onderwijsbijeenkomsten niet meer centraal. Studenten kunnen andere routes volgen om de vastgestelde leeruitkomsten te behalen. Aan het begin van een studiejaar bespreekt de docent met de deeltijdstudent welke toetsen hij maakt. Dit is mede afhankelijk van zijn eerdere werk- en studie-ervaring. Kan hij aantonen bepaalde leeruitkomsten behaald te hebben, dan *kán* de examencommissie vrijstelling verlenen.

Beoordeling toetsen, scriptie en stage

Wat betreft het beoordelen van vaardigheidstoetsen en beroepsproducten werkt de opleiding met kalibreersessies waarbij docenten een studentproduct onafhankelijk van elkaar bestuderen, beoordelen en bespreken. Bij assessments en afstuderen hanteert de opleiding altijd het vierogen principe, bij stages betreft de opleiding het oordeel van de praktijkbegeleider. De opleiding blijft in dat laatste geval altijd verantwoordelijk voor het definitief oordeel. In het laatste studiejaar beoordelen twee daartoe aangewezen examinatoren, die géén bemoeienis hadden met de begeleiding, de eindschrijft. Is er sprake van een afwijkende beoordeling bij beide beoordelaars van meer dan 1,5 punt, dan geeft een derde beoordelaar een oordeel. Het eindcijfer bestaat uit het gemiddelde van twee of (in het laatste geval) drie beoordelingen.

Het auditpanel had moeite met de transparantie en navolgbaarheid van de wijze waarop de opleiding de verschillende variabelen binnen de beoordelingssystematiek van de afstudeerwerken weegt alsmede de wijze waarop dit leidt tot een eindbeoordeling bij afstudeerwerken. De opleiding geeft aan dat ook zij van mening was, dat het beoordelingsformulier dat zij tot 2016 gebruikte, verbetering verdiende. Met name op het punt van transparantie in de totstandkoming van de oordelen. Bestudering van het nieuwe beoordelingsformulier, dat de opleiding inmiddels een jaar gebruikt, laat zien dat op het punt van inzichtelijkheid en navolgbaarheid bij de oordeelsvorming sprake is van verbetering. Om na te gaan of deze verbetering zich doorzette bij de beoordeling van de meest recente V&D eindwerken, is er in overleg met de opleiding voor gekozen om, naast de 'reguliere set' van vijftien afstudeerwerken, nog een additionele set van tien afstudeerwerken te bestuderen en te beoordelen van studenten die in 2017-2018 zijn afgestudeerd. Het auditpanel¹, kwam eveneens tot de bevinding dat er sprake is van een inzichtelijke en navolgbare beoordeling bij deze tien afstudeerwerken. Voor het auditpanel is daarmee aangetoond dat de eerdere verbetering rondom het beoordelen van afstudeerwerken zich bestendig heeft. Tevens moeten studenten voldoende aan de nieuwe eis, dat zij voor alle afzonderlijke oordelen minimaal een 5,5 moeten behalen waardoor compensatie niet meer mogelijk is bij afstudeerwerken.

Weging en Oordeel

De opleiding beschikt over een examencommissie en een toetscommissie die hun takenpakket op een serieuze en consciëntieuze wijze uitvoeren. Van belang vindt het auditpanel dat de examencommissie haar rol oppakt om het eindniveau goed in beeld te houden door eindwerken te bestuderen en te beoordelen en door kalibreersessies te organiseren voor beoordelaars. Het auditpanel is van oordeel dat de opleiding adequaat toetst en dat de kwaliteit van de toetsen eveneens adequaat is. De beoordelingssystematiek heeft de opleiding op een inzichtelijke en vertrouwenwekkende wijze aangepakt, zo stelt het auditpanel vast na het bestuderen van de beoordeling van afstudeerwerken over een periode tot en met 2018. De compensatiemogelijkheden tussen de verschillende te toetsen onderdelen binnen de beoordeling van de afstudeerwerken was voor het auditpanel een aandachtspunt. Het auditpanel is gebleken tijdens de audit dat de opleiding op het punt van de compensatiesystematiek, verbetermaatregelen genomen heeft die voldoende vertrouwenwekkend zijn. Reden voor het auditpanel om standaard 10 als 'voldoende' te beoordelen.

¹ Omdat er sprake is van een clustergewijze beoordeling van V&D opleidingen, zijn hier naast één 'Haagse auditor' ook twee auditoren betrokken uit het Groningse V&D auditpanel.

4.7. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 11: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

De opleiding toetst in het laatste studiejaar het door de student behaalde eindniveau (niveau 3) mede op basis van een stage(eind)verslag en een scriptie. Daarnaast wordt de rol van behandelaar door een assessment getoetst op het hoogste niveau aan het einde van het derde studiejaar. Tot slot voert de student een eindgesprek met de examinatoren.

De opleiding toetst bij haar studenten in welke mate zij de verschillende beroepsrollen beheersen. Ter illustratie het volgende voorbeeld. De opleiding toetst bij de beroepsrol 'behandelaar' zes competenties die de student op het hoogste niveau beheerst als hij laat zien een cliënt met een complexe problematiek tijdens meerdere consultmomenten op een adequate wijze te kunnen begeleiden en coachen. De student krijgt inhoudelijke feedback van een docent en een diëtist uit de praktijk op alle consulten. Het gaat daarbij niet uitsluitend over de vakinhoud, maar ook over communicatieve en sociale aspecten waaronder inlevingsvermogen en een 'helder verhaal' kunnen vertellen. De beoordeling is gebaseerd op de afstudeercompetenties van de beroepsrol: 'behandelaar'.

Het afstudeerniveau van de student wordt mede bepaald door een stage van 100 dagen binnen een beroepsrelevante omgeving. Een diëtist, voedingsdeskundige of een minimaal op hbo-niveau geschoolde inhoudelijke deskundige, begeleidt de student hierbij. De docentbegeleider en de praktijkbegeleider overleggen regelmatig, onder andere op basis van tussentijdse evaluaties door de praktijkbegeleider. Uiteindelijk stelt de docentbegeleider, als representant van de opleiding, mede op basis van deze tussentijdse evaluaties en de eindevaluatie een eindbeoordeling op. De student verneemt de beoordeling tijdens het stage-eindgesprek, voorzien van een toelichting.

In het derde studiejaar werken studenten binnen twee onderwijsblokken aan een onderzoeksopzet en een onderzoeksartikel. In het vierde studiejaar werkt de student afsluitend aan een onderzoeksopdracht, daarbij begeleid door een docent en/of de opdrachtgever.

In de afstudeerfase krijgt de student op drie momenten feedback op het tot dan toe gerealiseerde product. Door deze drie feedbackmomenten krijgen de student en de begeleider goed zicht of de student 'op koers ligt'. De opleiding komt hiermee tegemoet aan één van de aanbevelingen uit het vorige accreditatierapport. Van belang is hierbij dat studenten de feedback van de expertbeoordelaar gebruiken bij het corrigeren/aanpassen van de (tussen)producten. Het auditpanel stelt vast dat de opleiding door (1) het aanpassen van beoordelingssystematiek, waarbij zij afziet van compensatiemogelijkheden, (2) wijzigingen in de procedure rondom de begeleiding (de feedback van de expertbeoordelaar komt meerdere malen aan bod in de begeleiding en wordt ook weer meegenomen in de feedback van de eerste beoordelaar) voldoende borgt dat de student de feedback van de expertbeoordelaar verwerkt.

Tijdens het finale gesprek, waarbij de student het vierde studiejaar en daarmee zijn studie afsluit, presenteert hij aan twee examinatoren en een lid van de Commissie van Toezicht het afstudeeronderzoek. In het eindgesprek geeft de student nadrukkelijk blijk van de kennis die hij tijdens zijn studie heeft verworven, van zijn vermogen om gefundeerd te kunnen argumenteren en van zijn reflectievermogen. Het lid van de Commissie van Toezicht is een vertegenwoordiger uit het beroepenveld die behalve afstudeerwerken bestudeert ook toezicht houdt op de afstudeerprocedure.

Hij legt zijn bevindingen schriftelijk vast en bundelt deze in een jaarverslag. Opmerkingen en verbeterpunten komen terug in een jaarplan en bespreekt het commissielid met het management van de opleiding en de examencommissie.

Oordeel auditpanel over stageverslagen en de scripties

Het auditpanel heeft in eerste instantie vijftien en vervolgens nogmaals tien door haar geselecteerde afstudeerwerken (scripties) bestudeerd en beoordeeld. Daarnaast zijn van deze groep studenten ook vijf stageverslagen bestudeerd. De stageverslagen zijn voorzien van een duidelijke structuur waarbinnen de student voldoende ruimte heeft om zijn stageactiviteiten te beschrijven. De stageverslagen zijn inzichtelijk en geven een beeld van de door de student uitgevoerde stageactiviteiten. De stageverslagen zijn voldoende en representeren het hbo-niveau.

De scripties die het auditpanel heeft bestudeerd zijn van een voldoende niveau en laten een wisselend beeld zien. De thema's van de scripties zijn relevant voor het vakgebied en gericht op de beroepspraktijk. Het ene onderzoek is duidelijk kwalitatief, het andere onderzoek is veelmeer een combinatie van kwantitatief en kwalitatief onderzoek. Dit laatste, kwalitatief onderzoek, is volgens het auditpanel erg ambitieus, mede gelet op de tijd en het aantal EC's dat hiervoor staat. Verschillende eindwerken zijn mede hierdoor wat oppervlakkig, hetgeen bijvoorbeeld tot uiting komt in de gebruikte literatuur, en waarbij de onderzoekscomponent in het gedrang lijkt te komen. Het auditpanel beoordeelt deze afstudeerwerken als matig. Daarnaast zijn er eindwerken waarbij sprake is van een uitgebreide literatuurstudie en een goed beschreven en goed uitgevoerd experiment. Hypothesen zijn duidelijk beschreven evenals de methode van onderzoek. Eén afstudeerwerk in de laatste tranche kwalificeert het auditpanel, evenals de opleiding, als uitstekend. Waard om gepubliceerd te worden. Samengevat is het auditpanel redelijk tevreden over de scripties maar zou een aantal tot een hoger eindoordeel hebben geleid als de feedback van tussenbeoordelaars, die het auditpanel veelal als relevant kwalificeert, door studenten consequent gebruikt zou zijn. Op dit punt heeft de opleiding, tot tevredenheid van het auditpanel en zoals eerder gemeld adequate maatregelen genomen. In het nieuwe curriculum werkt de student aan zeven beroepsproducten die samen het afstudeerniveau representeren. De onderzoekscompetentie maakt deel uit van de beoordelingscriteria voor de verschillende beroepsproducten.

Oordeel werkveld en alumni

Zowel het werkveld als de alumni zijn tevreden over het niveau van de opleiding en de kwaliteit van afstudeerders. Zoals eerder aangegeven in deze rapportage, vormt het binnenschools aftoetsen van de opleidingstitel 'diëtist' ook voor een enkele gesprekspartner uit het werkveld een punt van aandacht. Door het regelmatig contact tussen werkveld en opleiding heeft het werkveld ook goed zicht op het niveau van de opleiding in het algemeen en afstudeerders in het bijzonder.

Weging en Oordeel

Het stage(eind)verslag, de scriptie en het eindgesprek vormen een goede afsluiting van de opleiding en geven studenten voldoende gelegenheid om zijn kennis en kunde te tonen. De stageverslagen beoordeelt het auditpanel als voldoende. De scripties laten een wisselend beeld zien maar zijn van voldoende, dat wil zeggen hbo-bachelor, niveau: scripties waarbij de diepgang en de onderzoekscomponent beter kunnen, worden afgewisseld met (zeer) goede scripties. Het werkveld en alumni zijn tevreden over het niveau van afstuderen. De wijze waarop de opleiding het afstuderen heeft ingericht, de kwaliteit van de stageverslagen alsmede de wisselende kwaliteit van de scripties leiden ertoe dat het panel standaard 11 als 'voldoende' beoordeelt voor beide varianten.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De betrokken en gekwalificeerde docenten van de hbo-bacheloropleiding Voeding & Diëtetiek van De Haagse Hogeschool zorgen ervoor dat het afnemende werkveld beschikt over startbekwame hbo-afgestudeerde *Bachelors of Science*.

- Het auditpanel beoordeelt standaard 2, 5, 8, 9, 10 en 11 als 'voldoende'.
- Het auditpanel beoordeelt standaard 1, 3, 4, 6, 7 als 'goed'.

Op grond van de beslisregels van de NVAO, komt het auditpanel tot het eindoordeel 'voldoende' voor de hbo-bacheloropleiding Voeding & Diëtetiek in de varianten voltijd en deeltijd van De Haagse Hogeschool.

Het panel adviseert de NVAO de opleiding te accrediteren voor een periode van zes jaar.

6. AANBEVELINGEN

Hierna volgt een aantal aanbevelingen van het auditpanel aan de opleiding. Deze hebben verder geen invloed op de oordeelsvorming eerder in dit rapport.

- De opleiding kan meer werk maken van haar alumni beleid. Dat 'sleept' al een aantal jaren en lijkt moeilijk van de grond te komen.
- De paramedische stage zou terug moeten keren in de opleiding, mede gelet op het belang ervan voor studenten Diëtetiek en de transparantie naar het werkveld toe.
- Het auditpanel ondersteunt de periodieke beoordeling door de examencommissie van scripties en eindgesprekken, maar zou hier aan toe willen voegen dat voor de onafhankelijkheid van deze periodieke beoordeling het goed zou zijn als, bijvoorbeeld, een lid van de examencommissie Huidtherapie het scriptieproces van Voeding & Diëtetiek beoordeelt en *vice versa*.

7. EXPERIMENT LEERUITKOMSTEN

Op 26 april 2017 heeft De Haagse Hogeschool een aanvraag ingediend in het kader van het experiment leeruitkomsten voor een deeltijdopleiding. Het betreft in dit geval haar hbo-bacheloropleiding Voeding & Diëtetiek. De NVAO heeft deze aanvraag geregistreerd onder het nummer 0005746.

Na toetsing van de aanvraag door de NVAO op het aspect 'ontvankelijkheid' en na beoordeling op basis van het 'Protocol beoordeling experimenten flexibilisering', volgde een marginale toetsing zoals omschreven in het protocol. Zowel de NVAO als de inspectie komen tot een positief advies waarbij sprake is van een 'goed uitgewerkte en overtuigende aanvraag'. De hogeschool kiest daarbij voor een centrale regie die voor opleidingen als format dient voor hun onderwijsconcept dat past binnen de bedoelingen van het experiment, aldus de NVAO. Het informatiedossier van de hogeschool onderscheidt twee niveaus: het niveau van de instelling en dat van een voorbeeldaanvraag (de opleiding Verpleegkunde). Hierdoor is de instellingsvisie zichtbaar in relatie tot de uitwerking ervan op opleidingsniveau.

In een brief aan de (toenmalige) minister van OCenW (gedateerd 12 juni 2017, kenmerk: *NVAO/20171468/ND*) komt de NVAO tot een positief besluit. De opleiding heeft deze brief onder de aandacht gebracht van het auditpanel dat de opleiding Voeding & Diëtetiek in 2017 heeft beoordeeld in het kader van accreditatie van opleidingen in het hoger onderwijs. Bij deze beoordeling is tevens de experimenteervariant Voeding & Diëtetiek deeltijd meegenomen.

De NVAO en de inspectie komen in hun brief tot twee aanbevelingen voor de opleiding. De beoordeling van leerwegaafhankelijke toetsing gebeurt door één examinator, niet zijnde de studietoetscoach van de student. De valideringsprocedure is helder, maar de vraag was of één examinator volstaat. De inzet van twee examinatoren is gebruikelijk zo stelt de brief. In dit verband luidt de aanbeveling: 'Overweeg nadrukkelijk om een tweede examinator (vierogen-principe) toe te voegen aan de uitvoering van de valideringsprocedure. Het auditpanel stelt vast, na bestudering van het document 'Toetsing nieuwe curriculum deeltijd' en na gesprekken met de examen- en toetscommissie, dat de opleiding deze aanbeveling overneemt. In feite is het vierogen principe 'staande beleid' binnen de opleiding; óók binnen de voltijdvariant.

De inspectie geeft als aanbeveling om de student duidelijk te maken wat er gebeurt bij verlies van werkplek. Op dit punt stelt het auditpanel vast, dat het 'verlies van werkplek' niet geldt voor deze opleidingsvariant. Er is hier geen sprake van een driepartijencontract zoals dat bij de opleiding Hbo-verpleegkunde. Bij laatstgenoemde opleiding is dit wel het geval omdat dan een werkgever betrokken is bij het opleiden van de student. Voor Voeding & Diëtetiek geldt dit niet en kan de werkplek dus ook niet verloren gaan.

Het auditpanel stelt vast dat de opleiding Voeding & Diëtetiek aan de eerste aanbeveling voldoet. De tweede aanbeveling is niet van toepassing. Het auditpanel adviseert de NVAO positief over het Experiment leeruitkomsten voor de deeltijdopleiding Voeding & Diëtetiek van de Haagse Hogeschool.

BIJLAGE I Scoretabel

Scoretabel paneloordelen De Haagse Hogeschool Hbo-bacheloropleiding Voeding & Diëtetiek voltijd	
Onderwerpen / Standaarden	Oordeel
Beoogde leerresultaten	
Standaard 1. Beoogde leerresultaten	G
Programma	
Standaard 2. Oriëntatie programma	V
Standaard 3. Inhoud programma	G
Standaard 4. Vormgeving programma	G
Standaard 5. Aansluiting programma	V
Personeel	
Standaard 6. Kwalificaties personeel	G
Voorzieningen	
Standaard 7. Huisvesting en materiele voorzieningen	G
Standaard 8. Studiebegeleiding en informatievoorziening	V
Kwaliteitszorg	
Standaard 9. Periodiek evalueren	V
Toetsing	
Standaard 10. Toetsing	V
Gerealiseerde leerresultaten	
Standaard 11. Leerresultaten	V
Algemeen eindoordeel	V

Scoretabel paneloordelen De Haagse hogeschool Hbo-bacheloropleiding Voeding & Diëtetiek deeltijd	
Onderwerpen / Standaarden	Oordeel
Beoogde leerresultaten	
Standaard 1. Beoogde leerresultaten	G
Programma	
Standaard 2. Oriëntatie programma	V
Standaard 3. Inhoud programma	G
Standaard 4. Vormgeving programma	G
Standaard 5. Aansluiting programma	V
Personeel	
Standaard 6. Kwalificaties personeel	G
Voorzieningen	
Standaard 7. Huisvesting en materiele voorzieningen	G
Standaard 8. Studiebegeleiding en informatievoorziening	V
Kwaliteitszorg	
Standaard 9. Periodiek evalueren	V
Toetsing	
Standaard 10. Toetsing	V
Gerealiseerde leerresultaten	
Standaard 11. Leerresultaten	V
Algemeen eindoordeel	
	V

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Uitgebreide Opleidingsbeoordeling t.b.v. de hbo-bacheloropleiding Voeding & Diëtetiek, De Haagse Hogeschool.

Dag 1

Varianten: voltijd & deeltijd.

Locatie: De Haagse Hogeschool, Johanna Westerdijkplein 75, 2521 EN Den Haag.

Datum locatiebezoek: maandag 9 oktober 2017.

Tijd	Ruimte	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Gespreksonderwerpen
08.45 – 09.00	OV239	Inloop & ontvangst auditpanel	
09.00 – 09.45	OV239	Vooroverleg auditpanel	
09.45 – 10.45	OV239	Management Team Son Burgers – Geerinckx Faculteitsdirecteur Gezondheid, Voeding en Sport Martijn Verheus Opleidingsmanager Yvonne de Haas Teamleider Jacqueline Langius Teamleider	- startpresentatie van 10 min - kennismaking MT - strategisch beleid - ontwikkelingen in en relatie met werkveld - marktpositie / identiteit opleiding - internationale oriëntatie - visie op toegepast onderzoek - lectoraat & kenniskring - personeelsbeleid / scholing - hbo-niveau / onderwijsrendement
10.45 – 11.00	OV239	Pauze / Intern overleg auditpanel	
11.00 – 12.00	OV239	Studenten Elvera Overgaauw Voltijdstudent studiejaar 2 Joris Griffioen Deeltijdstudent studiejaar 2 Danique van der Tas Voltijdstudent studiejaar 3, OC-voorzitter Rozemarijn Kuijer Voltijdstudent studiejaar 3, OC-lid Houda Dortland-Afif Deeltijdstudent studiejaar 3 Bart van Leeuwen Voltijdstudent studiejaar 4, OC-lid Karin Lambrechtse Deeltijdstudent studiejaar 4	Studenten - aansluiting vooropleiding / toelating - kwaliteit en relevantie programma - studeerbaarheid / studielast - studiebegeleiding - kwaliteit docenten - informatievoorziening - opleidingsspecifieke voorzieningen - toetsen en beoordelen - afstuderen / stage Opleidingscommissie - interactie met het management - rol bij de interne kwaliteitszorg - mate van betrokkenheid in het besluitvormingsproces
12.00 – 12.30	User Expiciene SL686	Rondleiding voorzieningen Yvonne de Haas Teamleider Jacqueline Langius Teamleider Eric Tabben Senior praktijkinstructeur	- Langs flexplekken & ankerpunt, <i>Health Lab & Cooking Lab.</i>
12.30 - 13.00	User Experience SL686	Lunch auditpanel met bestuderen van materialen	Intern overleg
13.00 – 13.30	SL883 SL795	Bezoeken van lessen (elk 15 minuten) les leerjaar 1 samenwerkend leren les leerjaar 2 dieetcasuïstiek	

Tijd	Ruimte	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Gespreksonderwerpen
13.30 - 14.15	User Experiene SL686	Bestuderen van materialen	
14.15 - 15.00	OV239	Curriculumcommissie & kwaliteitszorg Lucita Couto Gestal Hogeschooldocent, voorzitter curriculumcommissie Maartje de Groot Hogeschooldocent, lid curriculumcommissie/toetscommissie Anne-Marie Scholten Hogeschooldocent, lid curriculumcommissie Annelies Rotteveel Hogeschooldocent, lid team studiejaar 2 Gera van der Bergh Docent, lid team studiejaar 3 Thirsa Hegeman Student studiejaar 4, onderwijsassistent PDCA-cyclus	- inhoud, vormgeving, ontwikkelingen, eigenheid en samenhang programma (karakteristieken) - relatie met / input van werkveld - praktijkcomponenten / stage - kwaliteitszorg / kwaliteitsdocumenten - borging niveau en boks
15.00 - 15.15	OV239	Pauze / Intern overleg auditpanel	
15.15 - 16.00	OV239	Examencommissie, toetscommissie, coördinatoren jaar 4 Frank van Nispen Hogeschooldocent, voorzitter examencommissie/toetscommissie Lucita Couto Gestal Hogeschooldocent, lid examencommissie Maartje de Groot Hogeschooldocent, lid toetscommissie Marjolein Baauw Docent, team studiejaar 4 – afstuderen/stage Dorien Voskuil Hogeschoolhoofddocent, team studiejaar 4 – afstuderen/stage	- bevoegdheden, taken en rollen - relatie tot het management - relatie examencommissie en toetscommissie - kwaliteitsborging toetsen en beoordelen - kwaliteitsborging afstuderen/stage
16.00 - 16.15	OV239	Pauze / Intern overleg auditpanel	
16.15 - 16.45	OV239	Docenten Susanne Borst Docent marketing, PR-commissie Paula Groen Senior praktijkinstructeur diëtistische vaardigheden Anke Hazendonk Docent afstuderen en langstudeerbegeleider Yvonne Verbeek Docent diëtistische vaardigheden en diëtetiek Gwendell Foendoe Aubel Docent diëtetiek Cora van Waveren Docent psychologie en coördinator minoren	- inhoud en vormgeving programma - studieloopbaanbegeleiding - studeerbaarheid, studielast - professionele ruimte / scholing - werkdruk - invloed op / betrokkenheid bij het programma - betrokkenheid docenten en het werkveld - minoren
16.45 - 17.30	OV239	Alumni / Werkveldvertegenwoordiging / BVC Ilse de Vette – van der Brugge Diëtist, mede eigenaar de Groene Appel inhoudelijke BVC, alumnus Linda van den Berg Diëtist, mede eigenaar Eetinzicht inhoudelijke BVC, alumnus Marleen de Bruin Hoofd Diëtetiek UMCU strategische BVC Jan Willem Wolters COO Dutch Domotics – Sensara strategische BVC Simone Broxks Head Science & Nutrition department Alpro Nederland BV Opdrachtgever voor studenten	- kwaliteit en relevantie van de opleiding (programma, docenten) - functioneren in de praktijk of vervolgopleiding - actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma - andere wensen vanuit het werkveld - eigen inkleuring opleiding - stage en begeleiding - onderzoekscomponent - betrokkenheid kwaliteitszorg
17.30 - 17.45	OV239	Pauze / Intern overleg auditpanel	
17.45			

Dag 2

Tijd	Ruimte	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Gespreksonderwerpen
08.45 – 09.15	OV239	Vooroverleg auditpanel	
09.15 – 09.45	OV239	Thema: Onderzoek Jacqueline Langius Hogeschoolhoofddocent, teamleider onderzoek Stephanie Salmon Docent, onderzoeker lectoraat Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving Patricia Bulsing Hogeschooldocent, onderzoeker Machteld van Lieshout Hogeschooldocent, onderzoeker Gitte Kloek Hogeschoolhoofddocent, onderzoeker lectoraat Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving Deirdre Beneken genaamd Kolmer Lector Mantelzorg Ellen Bouwman Student studiejaar 4	-identiteit opleiding -toegepast onderzoek -interactie onderwijs en onderzoek -samenwerking lectoraten en andere opleidingen
09.45 – 09.50	OV239	Korte pauze	
09.50 – 10.20	OV239	Thema: internationalisering (voertaal: Engels) Tonnie van Genugten Hogeschooldocent Simone Hackett Hogeschooldocent Jeanne Schmidt Student studiejaar 4 Evert Hilhorst Student studiejaar 4	- internationale componenten van de opleiding - buitenlandse stages - <i>study abroad</i> - <i>collaborative online international learning (COIL)</i>
10.20 – 10.25	OV239	Korte pauze	
10.25 – 10.55	OV239	Thema: Onderwijsinnovatie Sylvia Vink Projectleider nieuwe curriculum Frank van Nispen Hogeschooldocent, ontwikkelaar voltijd & deeltijd Maartje de Groot Hogeschooldocent, ontwikkelaar voltijd & deeltijd Florien Blinde Hogeschooldocent, ontwikkelaar voltijd & deeltijd Yvonne de Haas Teamleider onderwijs Linda Kruese Docent, ontwikkelaar leren op maat Luca van Houwelingen Student studiejaar 4, mede-ontwikkelaar Chantal Warmerdam Student studiejaar 4, mede-ontwikkelaar	- onderwijsontwikkeling - onderwijsvisie nieuwe curriculum - toetsplan nieuwe curriculum - samenwerkend leren - learning communities – leren op maat - diëtistisch handelen
10.55 – 11.00	OV239	Korte pauze	
11.00 – 11.30	OV239	Landelijke samenwerking opleidingen Voeding en Diëtetiek (video-opname) Martijn Verheus Opleidingsmanager Annelies Rotteveel Hogeschooldocent Matthijs Fleurke Hogeschooldocent	- vreemde ogen dwingen - samenwerking & afstemming
11.30 – 12.00	OV239	Pending issues <i>(gehele docententeam is hiervoor beschikbaar)</i>	
12.00 – 13.00	OV239	lunch / intern overleg auditpanel	
13.00 – 13.30	SL160	Terugkoppeling	

Werkwijze

Bij de beoordeling van de opleiding Voeding & Diëtetiek in de varianten voltijd en deeltijd is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van September 2016. Daarin staan de standaarden vermeld waarop een auditpanel zich bij de uitgebreide opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de beide varianten.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geleidingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft - ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Tijdens het locatiebezoek heeft het auditpanel *at random* een aantal lessen / colleges / practica bezocht en met de daar aanwezige studenten gesproken.

Afstemming deelpanels binnen het cluster

De accreditatie van de vier opleidingen Voeding & Diëtetiek vindt plaats binnen de kaders van de clustervisitatie. De opleidingen zijn beoordeeld door twee evaluatiebureaus: de NQA (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen) en Hobéon (De Haagse Hogeschool, Hanzehogeschool Groningen en de Hogeschool van Amsterdam). Tussen de verschillende auditpanels is ervoor gezorgd dat er sprake is van een dakpansgewijze overlap tussen de leden van de vier auditpanels waardoor afstemming over de voorbereiding en auditresultaten tussen de auditpanels mogelijk was. Het auditpanel heeft van de clusterwijze visitatie van de opleiding Voeding & Diëtetiek gebruik gemaakt, door leden van het Groningse auditpanel óók te betrekken bij het beoordelen van tien extra eindwerken van De Haagse Hogeschool. Dit leidde tot een verrijking van de oordeelsvorming, met name bij standaard 10 'Toetsing' maar ook bij standaard 11 'Gerealiseerde leerresultaten', zo stelt het auditpanel vast.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2016'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Uitgebreide opleidingsbeoordeling.

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien i) standaard 1 onvoldoende is, ii) ten minste zes standaarden 'voldoende' zijn en herstel van de tekortkomingen bij de 'onvoldoende' standaarden binnen twee jaar niet realistisch en haalbaar is of iii) minder dan zes standaarden 'voldoende' zijn.
- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'voldoende' indien ten minste zes standaarden 'voldoende' zijn; waaronder in elk geval standaard 1 en herstel van de tekortkomingen bij de 'onvoldoende' standaarden realistisch en haalbaar is binnen twee jaar.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien ten minste alle standaarden minimaal 'voldoende' zijn en 5 standaarden als 'goed' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 11.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien ten minste alle standaarden minimaal 'voldoende' worden bevonden en 5 standaarden als 'excellent' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 11.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

- Zelfevaluatierapport opleiding.
- Domeinspecifiek referentiekader en de leerresultaten van de opleiding.
- Schematisch programmaoverzicht.
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van
 - leerresultaten, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht/aanbevolen), betrokken docenten en studiepunten.
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel:
 - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid.
- Overzichtslijst van *alle* eindwerken van de laatste twee jaar (of van portfolio's/werkstukken waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid).
- Jaarverslag examencommissie en verslagen opleidingscommissie.
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Het auditpanel heeft de volgende afstudeerwerken bestudeerd en beoordeeld ²:

Aantal	Studentnummer	Variant
1	13094041	vt
2	13015621	vt
3	13027468	vt
4	11035870	vt
5	10080708	compact
6	13068873	vt
7	13110403	dt
8	11083409	vt
9	12101893	compact
10	12086630	vt
11	11082909	vt
12	13121693	vt
13	12022128	vt
14	12043249	vt
15	13026178	vt
16	13086294	vt
17	14103222	vt
18	14093502	vt
19	13093371	vt
20	14038935	vt
21	14055996	vt
22	09041966	vt
23	08027919	vt
24	14134845	vt
25	15020738	vt

² Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

Het auditpanel heeft de volgende stageverslagen bestudeerd en beoordeeld:

Aantal	Studentnummer	Variant
1	13094041	vt
2	13015621	vt
3	13027468	vt
4	13110403	dt
5	13068873	vt

BIJLAGE IV Overzicht auditpanel

Administratieve gegevens m.b.t. de opleiding Voeding & Diëtetiek

(B/M) Naam opleiding zoals in CROHO	Naam onderwijsinstelling	Locatie	Variant	Beoogde visitatiedatum	Bijzonderheden die van invloed zijn op de noodzakelijke deskundigheden binnen het panel^{3,4}
B Voeding en Diëtetiek	De Haagse Hogeschool	Den Haag	Voltijd en deeltijd	9 en 10 oktober 2017	

Naam visitatiegroep:

HBO Voeding en Diëtetiek

Contactpersoon

Naam instelling	Naam en contactgegevens (e-mailadres) contactpersoon instelling	Indien van toepassing: Naam en contactgegevens (e-mailadres) contactpersoon evaluatiebureau
De Haagse Hogeschool	Anne-Marie Scholten (opleiding) E. a.m.scholten@hhs.nl Patricia Dijcks (kwaliteitszorg) E. p.gh.h.dijcks@hhs.nl	Daniëlle de Koning d.dekoning@hobeon.nl

³ Voorbeelden zijn herstelbeoordeling, onderzoeksmasters, joint degrees, bijzondere kenmerken, planningsneutrale conversie, verbonden Associate degree-programma's, specifieke didactische werkvormen (o.a. afstandsonderwijs, online, werkplekgericht, probleemgestuurd of competentiegericht onderwijs, onderwijs voor excellente studenten).

⁴ In geval van een herstelbeoordeling hier toevoegen: NVAO dossiernummer vorig besluit, eventuele specifieke deskundigheden die benodigd zijn en indien van toepassing de namen van de panelleden die ook in het oorspronkelijke panel zaten.

Verkort overzicht samenstelling panels

Naam panellid (incl. tituluur)	Korte functiebeschrijving van de panelleden
Dhr. W.L.M. (Wienke) Blomen	De heer Blomen is directeur van Hobéon en treedt sinds 2004 veelvuldig op als lead-auditor van auditpanels in het kader van accreditaties hoger onderwijs.
Dhr. B. (Bas) Agricola	De heer Agricola werkte acht jaar als diëtist in verschillende academisch medische centra en is in 2006 begonnen als docent aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen bij de opleiding Voeding en Diëtetiek.
Mw. prof. dr. I.H.M. (Ingrid) Steenhuis	Mevrouw Steenhuis is hoogleraar preventie en volksgezondheid bij de afdeling Gezondheids-wetenschappen van de VU.
Mw. A. (Anne) Ruizendaal	Mevrouw Ruizendaal is brand manager HealthCare Nutrition (Medische Voedingen) bij Nestle Health Science.
Dhr. B. (Boy) van den Reijen	De heer Van den Reijen is student Voeding en Diëtetiek aan de Hogeschool van Amsterdam.

Twee 'Groningse' Panelleden die tien *extra* afstudeerwerken hebben beoordeeld van de opleiding Voeding & Diëtetiek van De Haagse Hogeschool.

Mw. prof. dr. ir. C.P.G.M. de Groot	Mevrouw De Groot is hoogleraar Voeding van de Oudere Mens aan Wageningen Universiteit (WUR) en is ambassadeur van Active Ageing Nederland.
Mw. C. (Christine) Grit	Mevrouw Grit is manager Voeding en Gezondheid bij de Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie (FNLI) en was hiervoor adviseur bij de Vereniging voor de Bakkerij en Zoetwarenindustrie (VBZ).

Naam secretaris:

Dhr. drs. G.W.M.C. Broers, NVAO getraind secretaris.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl